

středisko **regionálních
a správních věd**

Vysoká škola ekonomická v Praze

VLIV VELKÝCH FIREM NA EKONOMIKU ČESKÉ REPUBLIKY

Vysoká škola ekonomická v Praze

Milan Damborský, Taťána Hornychová

Obsah

Manažerské shrnutí.....	2
1. Úvod	5
2. Hodnocení role velkých společností v ekonomice	6
3. Komparace ČR s vybranými státy EU.....	8
4. Ekonomický význam velkých firem pro Českou republiku	12
5. Kvalifikace, další vzdělávání zaměstnanců a mzdová úroveň.....	17
6. Investiční pobídky.....	19
7. Vztah velkých podniků a malého a středního podnikání.....	21
8. Působení velkých firem v sociální a environmentální oblasti	23
9. Delokalizační tendence a s tím související investiční podmínky	25
10. Investiční podpora v zahraničí.....	27
11. Závěr	36

Manažerské shrnutí

Hodnocení role velkých společností v ekonomice není v ekonomické teorii příliš řešeno. V odborných člancích jsou zmiňovány zejména následující faktory působení velkých společností. Velké společnosti mají **zásadní vliv na trhu práce**. Vedle vytvořených pracovních míst to jsou zejména nepřímo vytvořená pracovní místa v dodavatelských společnostech (např. Zamrazilová 2007). Kromě pozitivního efektu tvorby pracovních míst je zmiňováno také **nadprůměrné mzdové ohodnocení**, které tyto společnosti poskytují. To pramení z vyšší produktivity práce (např. Görg, Strobl, 2005, Bajo-Rubio a kol., 2005 a další). V souvislosti s velkými společnostmi je zmiňován také **technologický transfer**, kterým přispívají k vyšší produktivitě a konkurenceschopnosti ekonomik. V této souvislosti Srholec (2004) uvádí, že nadnárodní firmy většinou využívají modernější technologie. Dále je zmiňován jejich pozitivní vliv na **platební bilanci** plynoucí z proexportní orientace (např. Blomström, Kokko, 1996). Callahan, Smith, Spencer (2013), stejně jako Arend (2006), zdůrazňují schopnost velkých společností **prosadit se na globálním trhu**. Z toho následně profitují malé a střední podniky jako dodavatelé. Javorcik (2004) upozorňuje na skutečnost, že velké nadnárodní společnosti **realizující investice v zahraničí** zvyšují také produktivitu domácích společností. Naopak jako negativa pro hostitelskou ekonomiku z hlediska velkých podniků lze hodnotit nebezpečí **delokalizačních procesů** (např. Rugraff, 2010) a také možná **jednostranná orientace regionálních ekonomik**. **I přes tyto uvedené skutečnosti, lze označit působení velkých společností v ekonomice za velmi pozitivní.**

Nejvyšší počet velkých firem (250+) na 1 milion obyvatel ze sledovaných států vykazuje Lucembursko (277), Česká republika (135) a Německo (125). Vysoký počet velkých firem v Lucembursku je do značné míry volbou této země jako oficiální registrační adresy. Reálně však firmy působí jinde. Česká republika tak patří mezi země, které při zohlednění své velikosti a počtu obyvatel, mají největší počet velkých firem. Nejvyšší podíl velkých firem vykazuje Švýcarsko (0,72 %), Německo a Lucembursko (oba 0,49 %). V mezinárodním srovnání relativně nízký podíl velkých firem na celkovém počtu firem v České republice (0,14 %) je dán zejména velkým počtem mikrofirem. Velké firmy mají nejvyšší podíl na zaměstnanosti v rámci sledovaných zemí ve Velké Británii (46,42 %), Německu (37,54 %) a Finsku (37 %). V České republice dosahuje podíl velkých firem na celkové zaměstnanosti 30,62 %. Vyšší je podíl mikrofirem a dosahuje 31,79 %. **Velké firmy tvoří klíčovou část ekonomiky České republiky i EU a přes jejich relativně nízký podíl z hlediska počtu se významně podílí na zaměstnanosti, produkci či přidané hodnotě v celé ekonomice.**

V České republice jen prostřednictvím 80 nejvýznamnějších firem pocházelo v roce 2012 2,17 bil. Kč tržeb. Aktiva těchto společností dosahují 2,33 bil. Kč a tyto firmy zajistily export 997 mld. Kč. Počet zaměstnanců v těchto společnostech dosahuje cca 357 tis. Jejich podíl na ekonomice ČR dle tržní produkce je téměř jedna čtvrtina (24,96 %). Tyto firmy mají zásadní vliv pro export (vytváří téměř třetinu exportu, 32,86 %). Tyto firmy tak představují pro malé a střední firmy prostředníky pro export a realizaci produkce u konečného spotřebitele. Každý pokles produkce v těchto společnostech se projeví v ekonomice násobně. Dle podílu na tržbách a produkci lze odhadovat, že tento multiplikační efekt bude více než trojnásobný. **Velké společnosti hrají ve velmi otevřené ekonomice České republiky zásadní roli, a to i prostřednictvím multiplikačních efektů a zapojením malých a středních podniků do exportu.**

Při omezení výroby a s tím souvisejícím proporcionálním propouštěním v 80 nejvýznamnějších firmách v ČR připadá na 1 000 zaměstnanců celkový daňový výpadek (do doby nahrazení jinou společností) 448,3 mil. Kč ročně (daň z nemovitosti není uvažována, neboť je hrazena bez ohledu na počet zaměstnanců). Při 2 230 zaměstnancích činí tento výpadek 1 mld. Kč. Při úvaze, že 80 nejvýznamnějších

firem sníží počet zaměstnanců o 1 % (3 567 zaměstnanců) nastane ve státním rozpočtu výpadek ve výši 1,6 mld. Kč ročně. Tento výpadek se projeví v zejména v hospodaření státu, krajů, obcí a zdravotních pojišťoven. To by bylo dále doprovázeno růstem výdajů na sociální politiku. **I malé proporcionální změny v hospodaření velkých firem mají významné dopady na veřejné rozpočty.**

Podle empirického šetření tvoří podíl vysokoškoláků na celkovém počtu zaměstnanců ve velkých společnostech cca 10 procent. Velké firmy mají zpracovány rozvojové plány svých zaměstnanců. Velmi obvyklá je spolupráce s universitním sektorem technického i netechnického zaměření. Pracovní týmy velkých firem jsou internacionalizované. Jazykové kursy jsou tak integrovanou součástí systému vzdělávání zaměstnanců společností. **To zvyšuje potenciál lidských zdrojů nejen ve velkých společnostech.**

Velké podniky představují významnou poptávku po výsledcích výzkumu a vývoje. Kromě tohoto jsou také vlastními realizátory výzkumu. Počet vědeckých pracovních míst ve velkých podnicích má rostoucí tendenci. **Velké podniky jsou zásadním akcelerátorem rozvoje aplikovaného výzkumu a vývoje.**

Většina velkých společností realizuje nad rámec svých zákonných povinností celou řadu sociálních aktivit zahrnující zejména sponsoring neziskových aktivit. Jedná se zejména o sponsoring sportovních, kulturních a dalších společenských aktivit. Firmy plní své zákonné povinnosti týkající se zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností. Tato povinnost je plněna přímo nebo prostřednictvím náhradního plnění. Velké podniky disponují vlastními zdravotními středisky a lékařská péče je tak zaměstnancům poskytována přímo v podniku nebo ve smluvním zařízení. Velké firmy také poskytují nadprůměrné příspěvky. **Sociální chování velkých podniků v České republice lze označit za velmi pozitivní.**

Velké podniky tvoří většinu zahraničních investic v podporovaných odvětvích v České republice. To lze doložit na vývoji podpořených investic. Pouze v roce 2005 dosáhl podíl malého a středního podnikání přes 10 procent. **Velké společnosti tvoří základní bázi průmyslových investic.**

V konkurenci s velkými podniky jsou malé a střední firmy na trhu výrobních faktorů v regionech s nedostatkem volné pracovní síly (v současnosti poměrně vzácný jev). Ani zde však není vztah malého a středního podnikání plně konkurenční. Fluktuace zaměstnanců mezi firmami je přirozeným nástrojem pro přenos poznatků. To zvyšuje konkurenceschopnost všech subjektů. **Na trhu výrobních faktorů je konkurence malých a středních podniků minimální.**

Dalším trhem, kde jsou realizovány konkurenční vztahy, je trh zboží a služeb. Ani zde však není konkurenční vztah jednoznačný. Zejména v proexportně orientovaných odvětvích, jako je například zpracovatelský průmysl, je tento vztah spíše opačný. Téměř výhradně pouze velké společnosti jsou schopny efektivně uplatnit svou produkci globálně. Důvodem jsou úspory z rozsahu, které malé a střední podniky nejsou schopny dosáhnout. Malé a střední podniky se globálního obchodu účastní zejména prostřednictvím velkých společností jako jejich subdodavatelé. **Na trhu výrobních faktorů je konkurence malých a středních podniků a velkých společností na národní úrovni minimální. Obdobně lze hodnotit také situaci na trhu služeb.**

Stejně jako image ekonomiky České republiky je spojena s velkými společnostmi, např. Škoda Auto, ČEZ apod., je image dalších států spojena se značkami FIAT, Siemens, Bosch, Gorenje apod. V současných rychle se měnících podmínkách jsou kvantitativní propočty při plánování investic omezeny. Velké podniky tak zásadním způsobem determinují investiční atraktivnost regionu. **Zásadní vliv mají velké firmy na image národních ekonomik.**

Velké společnosti mají specifické postavení v ochraně životního prostředí. Kromě ekologizace výroby řeší také další ekologické aspekty svého působení. Jedná se například o podporu hromadné dopravy. Klasickými příklady jsou provozování vlastní linky, finanční podpory iniciované linky, zřízení autobusových zastávek. V rámci klasické infrastruktury velké společnosti budují vlastní čističky odpadních vod a často financují také opravy a údržbu místních komunikací. Z hlediska regionu je nezanedbatelné, že iniciují státní opatření na zlepšení dopravní dostupnosti. **Ochrana životního prostředí je integrovanou součástí strategického uvažování velkých společností.**

Od roku 2007 se v ekonomice České republiky projevují stále silnější tlaky na přesun aktivit do zahraničí. Tyto tendence se objevují zejména v rámci zpracovatelského průmyslu a jsou vyvolány různými faktory. Vedle přirozeně působících tržních faktorů, jakými jsou rostoucí cena práce či vysoké korporátní daně, působí také další netržní faktory, mezi které je třeba zařadit zejména investiční pobídky, nižší standardy v sociální oblasti a ochraně přírody. **Delokalizační tendence jsou silnější v případě velkých (nadmístních) společností.**

Česká republika je tak v konkurenčním postavení dalších států, které realizují velmi štědré investiční podpory bez ohledu na svou ekonomickou vyspělost. Řada zemí mimo EU (například země jihovýchodní Evropy) v současnosti realizují vůči velkým investorům velmi příznivou daňovou politiku, která má až charakter „dumpingu“. Obdobně toto také platí pro prodej pozemků za zvýhodněnou cenu a dotace na pracovní místa. Toto je významným problémem v kontextu dalších povinností, které země EU na investory přenáší. Jedná se například o nepoměrně tvrdší právní předpisy týkající se ochrany životního prostředí či sociální ochrany pracovníků. **Investiční pobídky tak fakticky představují nástroj pro srovnání investičních podmínek v prostředí, kdy nelze sjednotit veřejnou podporu investic se státy mimo EU.**

Klíčové poznatky:

- Velké firmy tvoří klíčovou část ekonomiky České republiky i EU. Velké společnosti hrají ve velmi otevřené ekonomice České republiky zásadní roli, a to i prostřednictvím zapojení malých a středních podniků do exportu. Velké společnosti tvoří základní bázi průmyslových investic.
- I malé proporcionalní změny v hospodaření velkých firem mají významné dopady na rozpočty státu, krajů a obcí.
- Na národním trhu není možné označit vztah velkých podniků a malého a středního podnikání za ryze konkurenční. Realita spíše svědčí o opaku. Velké podniky generují poptávku po statcích a službách malých a středních podniků.
- Vedle ekonomického působení hrají velké podniky zásadní roli v rozvoji lidských zdrojů, využití aplikovaného výzkumu a vývoje a tyto podniky přispívají k image státu a regionu.
- Ochrana životního prostředí a sociální rozvoj je integrovanou součástí strategického uvažování velkých společností.
- Investiční pobídky jsou využívány jako nástroj pro srovnání investičních podmínek v prostředí, kdy nelze sjednotit veřejnou podporu investic se státy mimo EU nebo kompenzovat zvýšené nároky v environmentální a sociální oblasti.

1. Úvod

Velké firmy představují klíčovou skupinu pro ekonomiku České republiky. Cílem studie je zhodnotit vliv velkých firem na socioekonomický rozvoj České republiky a posoudit opodstatněnost veřejné podpory pro tyto společnosti.¹ Studie je zpracována v návaznosti na aktuálně projednávaná pravidla veřejné podpory, která významným způsobem mění poměr maximální veřejné podpory pro malé a střední podniky a velké firmy.

Mezi základní kritéria pro posouzení velikosti firmy patří počet zaměstnanců, velikost ročního obrátu a bilanční suma roční rozvahy, resp. velikost aktiv (viz nařízení komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008). Za velkou firmu se považuje každá společnost, která zaměstnává více než 250 zaměstnanců, roční obrát přesahuje 50 mil. EUR nebo aktiva přesahují 43 mil. EUR.

Studie je založena na využití veřejně dostupných dat a tradičních metodologických nástrojích ekonomie a statistiky.

Zpracovatelem studie je Středisko regionálních a správních věd, které vzniklo jako výzkumná platforma pro oblasti regionální rozvoj, evropská integrace, veřejná správa a oblasti související. Středisko regionálních a správních věd si klade za cíl poskytovat veřejnému i soukromému sektoru odbornou podporu pro jejich činnost. V současnosti svou podporu poskytuje např. Ministerstvu pro místní rozvoj ČR, Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, Agentuře pro podporu podnikání a investic CzechInvest či společnosti MasterCard. Středisko regionálních a správních věd spolupracuje s řadou renomovaných organizací, jako jsou například Sdružení pro zahraniční investice (AFI) či CzechTop100. Středisko regionálních a správních věd si klade za cíl udržet si pozici klíčového odborného akademického pracoviště pro oblasti investic, kohezní politiky EU a problematiky rozvoje venkova.²

---

¹ Studie se primárně orientuje na ekonomické otázky a sociální a environmentální oblast mají doplňkový charakter.

² Více na <http://srsv.vse.cz>.

2. Hodnocení role velkých společností v ekonomice

Hodnocení role velkých společností v ekonomice není v ekonomické teorii příliš řešeno. Mnohem častěji je však řešeno velmi blízké téma, kterým je role nadnárodních investorů. Vybrané poznatky z odborných studií jsou shrnuty v následujícím textu.

Role velkých podniků je hodnocena z různých hledisek. Významným tématem je jejich **vliv na trh práce**. V této souvislosti lze identifikovat pozitivní přímé efekty ve formě vytvořených pracovních míst a s tím související snížené nezaměstnanosti. Zásadní efekt pro trh práce mají nepřímo vytvořená pracovní místa v dodavatelských podnicích. Zamrazilová (2007) v této souvislosti uvádí, že velká firma může buď posilovat vazby s domácími dodavateli, nebo naopak přerušit původní kooperační vazby a upřednostňovat komponenty z dovozu. V případě spolupráce s domácími dodavateli může jít o pozitivní efekty na zaměstnanost, v opačném případě může docházet k poklesu pracovních míst. V obecné rovině také platí, že velké firmy poskytují nadprůměrné mzdy. To lze pozitivně hodnotit za předpokladu, že nadprůměrné mzdy jsou podloženy odpovídající produktivitou práce. Nadprůměrné mzdy ve velkých firmách vyvolávají růst mezd v malých a středních podnicích.

Dalším pozitivním efektem velkých firem je **technologický transfer** přispívající k vyšší produktivitě a konkurenceschopnosti ekonomik. Srholec (2004) uvádí, že nadnárodní firmy většinou využívají modernější technologie. Nadnárodní firmy tak lze označit za instrumenty pro šíření technologií. Zásadní roli hrají pracovníci měnící zaměstnavatele a podporující tak difuzi inovace. Srholec (2004) dále doplňuje, že nejsilnější technologický transfer lze identifikovat u „market-seeking“ investic v podobě poradenských služeb, logistických či distribučních sítí.

Dle Dunninga (1994) je intenzita transferu ovlivněna charakterem postavení podniku v produkčním řetězci nadnárodní korporace. Například, zda se jedná pouze o montážní závod či autonomnější výrobu. Blomström, Sjöholm, (1998) uvádějí, že technologický transfer je závislý na charakteru národní ekonomiky. Výhodu mají státy a regiony investující do znalostní ekonomiky.

Velké společnosti mají zásadní **vliv na platební bilanci**. Velmi pozitivní vliv na platební bilanci mají zejména „cost-seeking“ investice, které jsou obvykle velmi proexportně orientované. Velké nadnárodní společnosti jsou schopny penetrovat na zahraniční trhy a generují exportní potenciál regionu či státu (Blomström, Kokko, 1996).

Velké firmy často **přispívají k posílení ochrany a vynutitelnosti vlastnických práv**, k zefektivnění veřejné administrativy, k zavádění vyšší úrovně podnikatelské kultury a k otevřenosti ekonomiky (Dvořáček, 2005). Tyto firmy přenáší manažerské přístupy do veřejného sektoru.

Singh (2007) zdůrazňuje ve své studii význam velkých společností pro **zapojení do mezinárodních obchodních vztahů vč. investic**. Dochází k závěru, že existuje nejen významný příliv znalostí z nadnárodní společnosti do hostitelské země, ale že probíhá výměna znalostí i směrem k nadnárodní firmě. To umožňuje přirozeným způsobem přenášet moderní poznatky, zejména prostřednictvím výměny zaměstnanců.

Görg, Strobl, (2005) a také Bajo-Rubio a kol. (2005) zdůrazňují, že díky působení velkých a nadnárodních společností **roste produktivita práce**. Stejně jako Singh (2007) zdůrazňují také význam pro přenos technologických poznatků díky mobilitě pracovníků. Autoři dospěli k závěru, že existuje nejen významný příliv znalostí z nadnárodní společnosti do hostitelské země, ale že probíhá výměna znalostí i směrem k nadnárodní firmě. To zvyšuje celkový technologický rozvoj ekonomiky.

Callahan, Smith, Spencer (2013), stejně jako Arend (2006), uvádí, že různé firmy uzavírají partnerské vztahy, z důvodu chybějících nebo nedostačujících schopností udržet a dále rozvíjet růst podílu na trhu. Jednotlivá firma není schopna zvládnout všechny aspekty související s růstem svého podílu na trhu. Jsou jimi například globální ekonomika, rychlý produktový cyklus, vývoj technologií nebo různá kapitálová omezení. Toto partnerství má pak vliv na výkon firmy. Jak velký je tento výkon, ovšem záleží na odvětví, povaze firmy a typu spojení. Zejména se jedná o silné zákaznické vztahy. Velké firmy jsou proto schopny se na globálním trhu prosadit mnohem lépe.

Crozet, Mayer, Mucchielli (2004), stejně jako Mariotti, Piscitello, Elia (2010), zdůrazňují význam aglomeračních výhod pro efektivnost společností. Tyto aglomerační efekty jsou intenzivnější při participaci velkých společností a velké společnosti tak zlepšují investiční image území.

Smarzynska, Javorcik (2004) upozorňuje na skutečnost, že velké nadnárodní společnosti realizující investice v zahraničí zvyšují také produktivitu domácích společností.

Basile, Castellani, Zanfei (2008) dochází k závěru, že regiony, které dostávaly finanční podporu prostřednictvím strukturálních fondů, regiony v zemích čerpajících z Fondu soudržnosti, byly atraktivnější pro zahraniční investory, protože politika soudržnosti EU vytváří příznivější podmínky pro investice v periferních oblastech prostřednictvím financování vzdělávání, infrastruktury a výzkumu a vývoje.

Rolí velkých firem se zabývají také studie Vysoké školy ekonomické v Praze, které potvrdily přínos velkých firem pro technologický rozvoj, rozvoj vědy a výzkumu, produktivitu práce a zejména konkurenceschopnost ČR. Například Novotný, Jabůrková (2012) ukazují na značnou provázanost velkých a malých a středních podniků. Jedním ze závěrů je, že zhoršení konkurenceschopnosti velkých podniků a omezení jejich investic by se bezprostředně promítlo do ekonomické situace malých a středních firem, které figurují jako dodavatelé zboží a služeb. Jiná studie VŠE (2011) v rámci zhodnocení působení investorů ve zpracovatelském průmyslu v ČR uvádí, že velké investice ovlivňují malé a střední podnikání kladným způsobem a že zlepšují podnikatelské image území.

Vedle těchto pozitiv jsou také zmíněna negativa vysokého podílu velkých firem. Mezi základní patří problém možného nepřátelského převzetí firmy motivovaného omezením konkurence (Benáček, 1999). Další hrozbou je možnost jednostranného zaměření regionálních a národních ekonomik, které sebou růst velkých firem přináší.

V neposlední řadě je třeba upozornit na hrozbu delokalizace, která se objevuje v řadě studií, např. Rugraff (2010), kde je mimo jiné řešeno nebezpečí delokalizačních procesů u velkých firem.

3. Komparace ČR s vybranými státy EU

Tato kapitola seznamuje s pozicí České republiky mezi vybranými státy EU (bez Malty a Řecka), Švýcarska a Norska. Vymezení kopíruje statistický seznam databáze Eurostatu³.

V celé EU28 dominují dle počtu mikrofirmy s počtem zaměstnanců od 0 do 9. Jejich podíl dosahuje více než 92 procent (viz Tabulka č. 1, všechna data viz příloha). Do této kategorie jsou však zařazeny také osoby samostatně výdělečně činné (živnosti). Tyto živnosti jsou v případě České republiky provozovány často i jen formálně bez příjmů a výdajů („spící společnosti“) nebo jako vedlejší aktivita k zaměstnání.

Tabulka č. 1: Struktura ekonomiky dle velikosti firem v roce 2011

Stát	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	92,54%	4,10%	2,14%	1,02%	0,20%
Švýcarsko	69,18%	17,07%	8,95%	4,08%	0,72%
Německo	81,78%	10,25%	4,92%	2,56%	0,49%
Lucembursko	87,03%	6,45%	4,00%	2,04%	0,49%
Česko	95,94%	2,03%	1,23%	0,66%	0,14%
Slovensko	96,00%	2,19%	1,13%	0,55%	0,13%
Portugalsko	94,98%	2,83%	1,46%	0,63%	0,10%
Itálie	94,76%	3,35%	1,30%	0,51%	0,08%

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

Tabulka č. 2 ukazuje, že nejvyšší počet velkých firem na 1 mil. obyvatel vykazuje Lucembursko (277), následuje Česko (135) a Německo (129). Naopak, nejnižší počet vykazují Francie, Španělsko a Itálie (více viz příloha). Vysoký počet velkých firem v Lucembursku je do značné míry dán volbou této země jako oficiální registrační adresy. Reálně však firmy působí jinde. Na Českou republiku tak lze v podstatě nahlížet v daném srovnání jako na zemi s největším počtem velkých firem při zohlednění velikosti a počtu obyvatel. Pro srovnání, země s obdobnou velikostí jako Belgie či Slovensko dosahují hodnot nižších, konkrétně 82, resp. 96 velkých firem na milion obyvatel. Vysoký podíl firem na obyvatele je dán mimo jiné strukturou české ekonomiky, kde ČR je ekonomikou průmyslovou, když podíl průmyslu na hrubé přidané hodnotě všech odvětví dosahoval v roce 2012 hodnoty 31%⁴. Větší podíl velkých firem je právě v průmyslovém sektoru, kde například v ČR je více jak polovina velkých firem právě ze sektoru zpracovatelského průmyslu⁵.

Tabulka č. 2: Počet firem v jednotlivých velikostních kategoriích na 1 mil. obyvatel

Stát	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	43 696	40 434	1 793	937	446	87
Lucembursko	56 981	49 590	3 673	2 280	1 161	277
Česko	95 794	91 902	1 944	1 180	633	135
Německo	26 398	21 590	2 706	1 298	675	129
Francie	39 502	37 198	1 172	749	315	68
Španělsko	44 729	42 077	1 502	787	305	58
Itálie	63 396	60 073	2 124	824	322	52

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

³ Více informací na Eurostat:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database?piref458_1209540_458_211810_211810.node_code=sb_s_sc_sca_r2

⁴ Průmysl definovaný jako sektory B+C+D+E dle NACE II, dle dat Národních účtů uvedených v Eurostatu ke dni 14. 1. 2014.

⁵ Podíl velkých firem ze zpracovatelského průmyslu na celkovém počtu velkých firem v ČR je 54,3 %, dle dat Eurostatu za rok 2010 (za rok 2011 již nebyla dostupná v sektorovém členění), Sektor: Total business economy; repair of computers, personal and household goods; except financial and insurance activities, Annual enterprise statistics by size class for special aggregates of activities (NACE Rev. 2), Data stažena 15. 8. 2013.

Nejvyšší podíl velkých firem na hrubém obrátu⁶ vykazuje Velká Británie 55,74 procent. Nadpoloviční podíl vykazuje ještě Německo (51,93 %) a těsně pod je Finsko (49,9 %). Česká republika se blíží s 42,21 % k průměru EU 43,55 % (více viz příloha). Relativně nízký podíl velkých firem vytváří relativně vysoký podíl na hrubém obrátu či předepsaném hrubém pojistném, například velké firmy v ČR, které tvoří 0,14% podíl na celkovém počtu, se podílejí na celkovém hrubém obrátu cca 42 %. Toto vymezení je dáno vymezením klasifikace firem, které počítá i s osobami samostatně výdělečně činnými, ale zároveň poukazuje na ekonomickou sílu a význam velkých společností pro celou ekonomiku.

Tabulka č. 3: Struktura hrubého obrátu dle velikostních skupin firem, rok 2011

Stát	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	16,74%	7,42%	10,84%	20,07%	43,55%
Velká Británie	12,86%	5,82%	9,26%	16,32%	55,74%
Německo	11,07%	6,83%	9,53%	20,64%	51,93%
Finsko	15,97%	6,36%	10,25%	17,52%	49,90%
Česko	19,19%	6,74%	11,02%	20,83%	42,21%
Lotyšsko	24,45%	9,71%	16,43%	26,06%	23,35%
Estonsko	30,72%	10,54%	13,12%	22,49%	23,13%
Kypr	26,73%	11,46%	16,82%	24,17%	19,91%

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

Nejvyšší podíl velkých firem na přidané hodnotě je evidován ve Velké Británii (49,44 %), následují Polsko a Maďarsko. Česká republika je s 46,26 % nad průměrem EU28 (více viz příloha).

Tabulka č. 4: Struktura přidané hodnoty dle velikostních skupin firem, rok 2011

	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	21,42%	7,76%	10,28%	18,45%	42,08%
Velká Británie	18,85%	6,57%	8,46%	16,68%	49,44%
Polsko	16,53%	4,70%	8,79%	20,93%	49,05%
Maďarsko	19,44%	7,16%	8,55%	18,59%	46,26%
Česko	19,71%	5,71%	9,41%	20,79%	44,38%
Lucembursko	21,85%	8,25%	10,69%	28,64%	30,56%
Norsko	40,51%	5,99%	8,45%	16,39%	28,65%
Estonsko	24,72%	9,64%	13,25%	26,09%	26,29%

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

Nejvyšší podíl velkých firem na zaměstnanosti vykazuje jednoznačně Velká Británie (46,42 %) následovaná Německem (37,54 %) a Finskem (37,1 %). Právě na tyto země bude mít největší dopad omezení veřejné podpory pro velké firmy. Česká republika s hodnotou 30,62 % se drží ve středu pořadí. Ve zpracovatelském průmyslu se velké firmy v ČR podílely na zaměstnanosti dokonce 41 %⁷.

Ekonomický význam velkých firem lze potvrdit i provázáním dat za zaměstnanost s daty za hrubý obrát a přidanou hodnotu. Data potvrzují, že velké firmy dokáží vytvářet větší přidanou hodnotu na pracovníka. Například v České republice, kde velké firmy zaměstnávají cca 30,6 % všech zaměstnaných, podílí se tyto zaměstnanci na 44 % přidané hodnoty a na 42 % hrubého obrátu všech podniků, včetně živnostníků.

⁶ Data viz Eurostat:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database?piref458_1209540_458_211810_211810.node_code=sb_s_sc_sca_r2

⁷ Data Eurostatu, za rok 2010, Sektor: Manufacturing (NACE Rev. 2), Number of persons employed, Data stažena 15.8.2013. Za rok 2011 již nebyla dostupná.

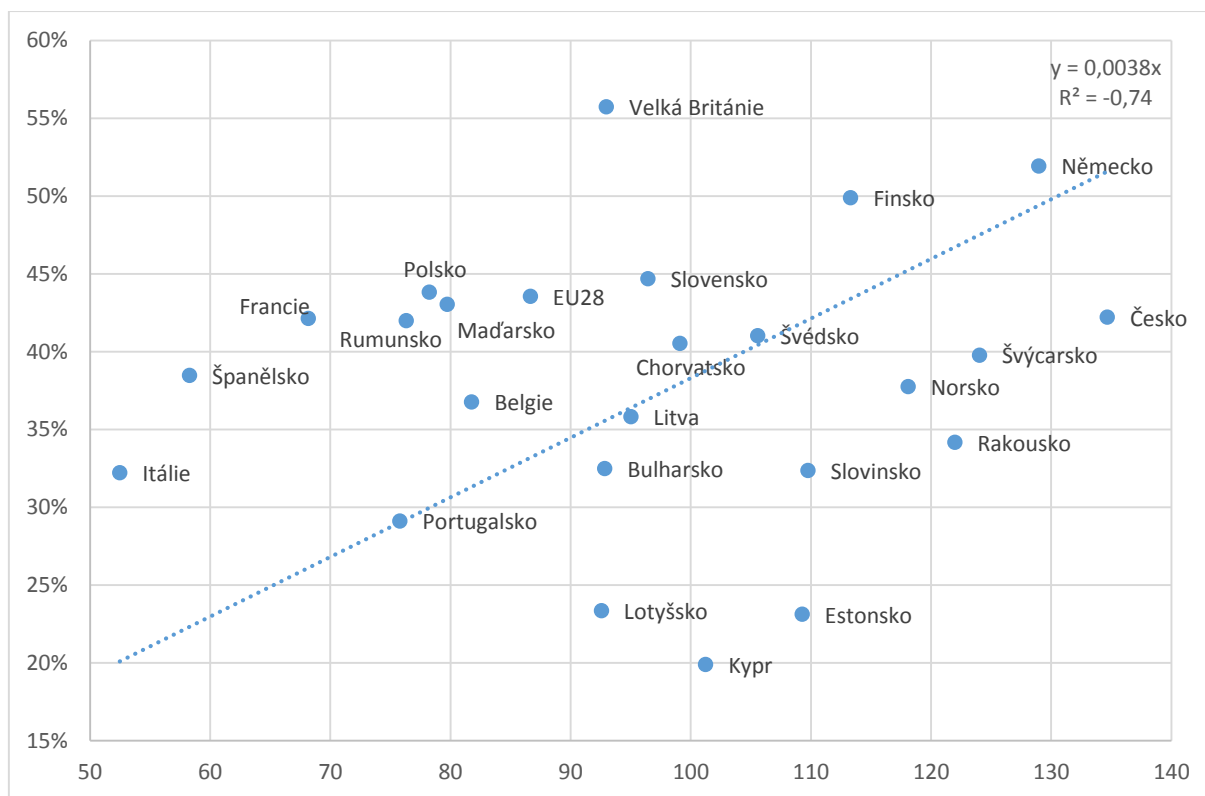
Tabulka č. 5: Proporcionální zastoupení velikostních skupin firem celkové zaměstnanosti, rok 2011

	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
Velká Británie	18,00%	8,46%	10,90%	16,21%	46,42%
Německo	18,27%	10,40%	11,70%	19,52%	37,54%
Finsko	24,67%	9,30%	11,78%	17,16%	37,10%
Česko	31,79%	7,90%	10,50%	19,19%	30,62%
Portugalsko	41,82%	9,86%	11,56%	15,95%	20,81%
Itálie	46,02%	11,30%	9,95%	12,56%	20,18%
Kypr	37,13%	10,56%	13,00%	20,43%	18,34%

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

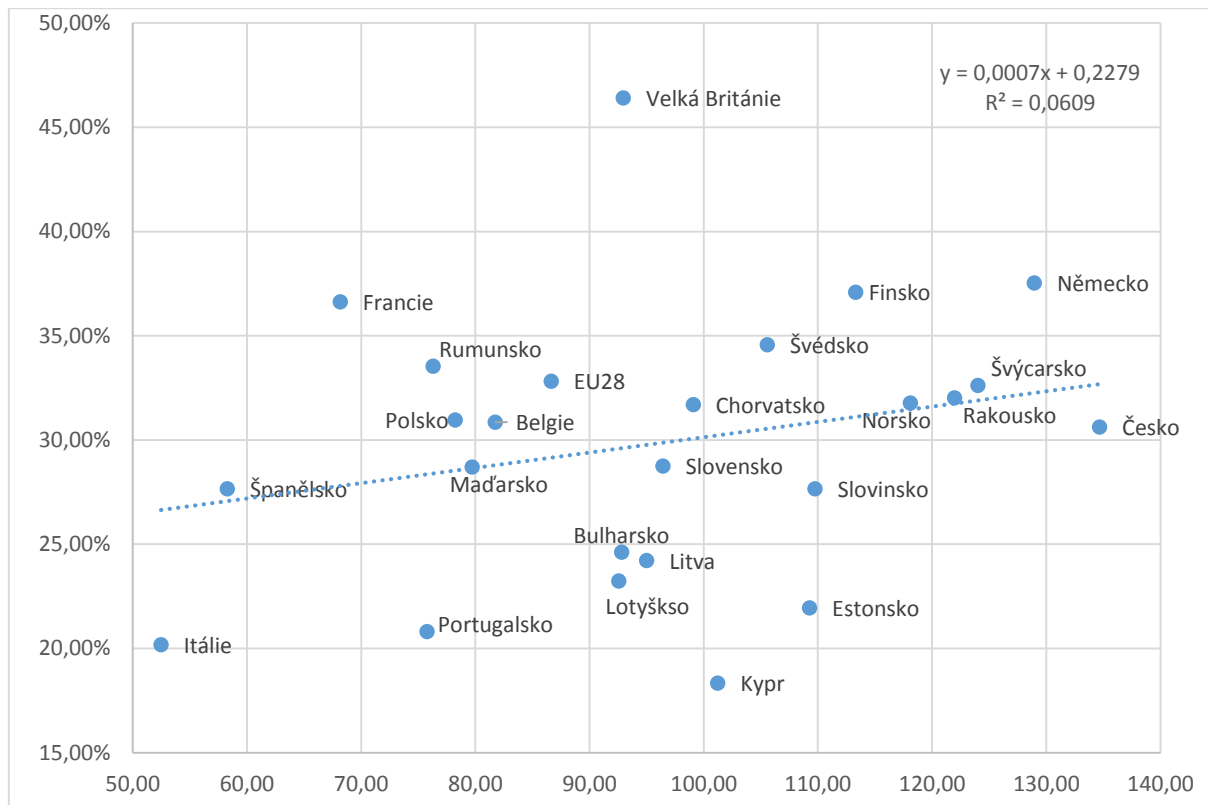
Jak dokazují Graf č. 1 a Graf č. 2 velké firmy jsou nejvýznamnější pro země Velká Británie, Česko a Německo (data jsou znázorněna bez uvedení extrémní hodnoty Lucemburska). Vysoký počet velkých firem v Lucembursku a Švýcarsku je do značné míry volbou těchto zemí jako oficiální registrační adresy.

Graf č. 1: Postavení jednotlivých zemí dle podílů velkých firem na obrátu a počtu velkých firem na 1 mil. obyvatel, x-osa: podíl velkých firem na obrátu, y-osa: počet velkých firem na 1 mil. obyvatel.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

Graf č. 2: Podíl velkých firem na celkovém počtu zaměstnanců v podnikatelském sektoru a počet firem na 1 mil. obyvatel, x-osa: podíl velkých firem na celkovém počtu zaměstnanců, y-osa: počet velkých firem na 1 mil. obyv.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

Z hlediska polohy na grafu lze ČR zařadit do skupiny zemí Německo, Švýcarsko, Rakousko a Finsko, tedy země, které bývají v žebříčcích mezinárodní konkurenceschopnosti hodnoceny na předních příčkách. Dle The Global Competitiveness Index 2013–2014 (Schwab, 2013) se umístilo Švýcarsko na prvním, Finsko na 3., Německo na 4. a Rakousko na 16. místě. Česká republika se umístila až na 46. Dle velikostní struktury patří Česká republika mezi nejkonkurenceschopnější ekonomiky. Celkově patří spíše mezi posttransitivní ekonomiky.

Postavení České republiky naznačuje, že ačkoliv je počet velkých firem na 1 mil. obyvatel nejvyšší v celé EU, jejich podíl na zaměstnanosti je pod průměrem EU28. Fakticky to znamená, že české velké firmy nedosahují velikosti velkých firem ve většině států EU. Tento stav je dán historickým vývojem od počátku vytváření prvních průmyslových podniků přes centrálně plánovaný systém až po současnou silnou a relativně stabilní pozici průmyslu, zejména zpracovatelského. Podrobněji o ČR na datech za největší společnosti pojednává následující kapitola.

4. Ekonomický význam velkých firem pro Českou republiku

Pro zhodnocení role velkých společností v ekonomice České republiky lze využít databáze společnosti Czech Top 100, která každoročně sestavuje pořadí sta nejvýznamnějších výrobních a obchodních firem dle výše tržeb. Po odstranění státních podniků a podniků, které mají méně než 250 zaměstnanců je možno použít pro další analýzu data za 80 společností.

Tabulka č. 6: Nejvýznamnější výrobní a obchodní společnosti - souhrnná data, rok 2012, v tis. Kč

Ukazatel	80 nejvýznamnějších společností	40 nejvýznamnějších společností	5 nejvýznamnějších společností
Tržby	2 169 268 189	1 859 854 751	898 654 088
Aktiva	2 332 914 401	2 121 248 642	1 112 902 398
Hospodářský výsledek	206 542 820	208 478 279	137 200 787
Export	996 576 105	964 851 020	582 107 261
Počet zaměstnanců	356 723	316 620	145 519

Zdroj: Czech Top 100

Prostřednictvím 80 nejvýznamnějších společností procházelo v roce 2012 2,17 bil. Kč tržeb. Aktiva těchto společností dosahují 2,33 bil. Kč a tyto firmy zajistily export 997 mld. Kč. Počet zaměstnanců v těchto společnostech dosahuje cca 357 tis. Uvedená data potvrzují ekonomický význam těchto společností. Tato charakteristika významu velkých firem pro ekonomickou výkonnost není specifickým pouze České republiky a odpovídá současné globální situaci.

Podíl 80 nejvýznamnějších společností na ekonomice ČR dle tržní produkce je téměř jedna čtvrtina (24,96 %). Podíl na aktivech dosahuje téměř 12 procent. Nejvýznamnější firmy mají zásadní vliv pro export. 80 nejvýznamnějších firem vytváří téměř třetinu exportu (32,86 %). Podíl pěti nejvýznamnějších společností se podílí na exportu více než 19 % (40 firem potom vytváří téměř 32 procent).

Tabulka č. 7: Podíl nejvýznamnějších firem na tržní produkci, aktivech, exportu a počtu zaměstnanců, 2012

Ukazatel	Tržní produkce (v mil. Kč)	Aktiva (v mil. Kč)	Export (v mil. Kč)	Počet zaměstnanců
ČR - národní hospodářství	8 689 884	19 504 473	3 032 632	4 168 643
• podíl 80 nejvýznamnějších firem	24,96%	11,96%	32,86%	8,56%
• podíl 40 nejvýznamnějších firem	21,40%	10,88%	31,82%	7,60%
• podíl 5 nejvýznamnějších firem	10,34%	5,71%	19,19%	3,49%

Zdroj: Vlastní dopočty dle dat ČSÚ a Czech Top 100

Ačkoliv tyto firmy mají z hlediska zaměstnanosti méně než desetiprocentní podíl, jejich role v ekonomice je zásadní. Obvykle stojí na konci výrobně-odbytového řetězce a jejich multiplikační ekonomický efekt je vysoký, jak také dokládá podíl na tržní produkci a exportu. Export 80 největších společností přepočtený na jednoho zaměstnance převyšuje 3,8krát a tržní produkce 2,9krát průměrnou firmu v České republice (dle dat ČSÚ). Tyto firmy tak představují pro malé a střední firmy prostředníky pro export a realizaci produkce u konečného spotřebitele. Každý pokles produkce v těchto společnostech se projeví v ekonomice násobně, tj. multiplikačním efektem.

Průměrný počet zaměstnanců ve velké firmě v České republice byl dle dat Eurostatu v roce 2011 737,3 zaměstnanců. Jednu velkou společnost v roli zaměstnavatele může nahradit více než 7 podniků v kategorii 50 až 249 zaměstnanců, 52,6 podniků v kategorii 10 až 19 podniků a 670 mikrofirem (data viz Tabulka č. 8). V případě dalších ukazatelů, tj. přidané hodnoty a hrubé hodnoty, je poměr ještě vyšší.

Provázanost firem, která by potřebu navýšení počtu firem ještě zvyšovala, v tomto modelovém propočtu není uvažována. Průměrný počet zaměstnanců v analyzovaných 80-ti firmách činí 4459, což je zhruba 6-ti násobek průměrné velké firmy. Zde je tedy počet firem, který je schopen nahradit jednu z významných 80 firem, ještě větší. Například z pohledu zaměstnanosti by jednu takovou firmu muselo nahradit zhruba 4053 mikrofirem či 319 firem v kategorii 10 až 19 zaměstnanců.

Tabulka č. 6: Průměrný počet zaměstnanců na jednu firmu v roce 2011

	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
Velká Británie	10,5	2,0	14,6	39,8	115,3	1429,7
Francie	5,9	1,8	nd	nd	114,4	1264,5
Španělsko	5,7	2,5	17,0	37,4	116,0	1081,6
Švédsko	4,4	1,2	14,9	31,9	104,3	1006,5
Itálie	4,0	2,0	13,6	30,3	95,8	945,2
Belgie	4,8	1,7	13,1	29,0	98,2	939,2
Polsko	5,5	2,1	13,2	30,1	105,3	878,2
Německo	11,6	2,7	12,3	28,9	92,8	874,4
Finsko	6,3	1,7	13,2	29,1	94,5	870,9
Maďarsko	4,4	1,7	13,7	31,5	98,3	860,8
Švýcarsko	18,9	4,9	14,4	30,9	100,5	855,7
Portugalsko	3,9	1,7	13,9	31,5	99,2	838,7
Rumunsko	9,1	2,5	12,3	28,2	95,3	817,7
Slovensko	3,5	1,4	16,4	23,9	102,0	799,9
Rakousko	8,4	2,5	13,1	29,3	96,1	793,5
Chorvatsko	7,0	2,4	14,0	30,9	105,6	780,8
Slovinsko	5,1	1,7	13,8	30,9	107,9	765,0
Česko	3,4	1,1	14,0	29,5	101,1	737,3
Bulharsko	6,2	2,1	13,5	29,9	98,1	687,9
Litva	6,1	1,7	13,4	28,8	90,1	655,9
Lotyšsko	6,8	2,2	13,4	29,5	90,4	618,3
Estonsko	6,7	2,2	nd	nd	89,8	535,5
Lucembursko	8,0	1,7	12,3	28,6	96,2	528,0
Kypr	5,3	2,2	13,2	28,0	95,4	516,9
Dánsko	7,1	nd	nd	29,2	nd	nd
Irsko	7,3	nd	nd	nd	nd	nd

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Eurostat

Odchod jedné průměrné firmy ze skupiny 80 nejvýznamnějších firem by bez nahrazení jinými společnostmi znamenal nárůst nezaměstnanosti o 0,11 %, v případě 40 nejvýznamnějších firem činí tato hodnota 0,19 % a u pěti nejvýznamnějších firem 0,7 procenta. V daném propočtu není uvažováno nerovnoměrné rozložení dopadů v prostoru. V případě, že by společnosti působily ve dvou regionech, v průměru by byl dopad sedminásobný, tj. například v případě 40 nejvýznamnějších firem by nárůst nezaměstnanosti byl 1,33 % bez multiplikačních efektů.

Dopady působení velkých společností na veřejné rozpočty

Daňovou soustavu České republiky tvoří přímé a nepřímé daně. Mezi přímé daně jsou řazeny daně z příjmů (a) daň z příjmu fyzických osob, (b) daň z příjmu právnických osob a dále majetkové daně (a) daň z nemovitosti, (b) dědická daň, (c) daň darovacích, (e) daň z převodu nemovitosti a (f) daň silniční. Nepřímé daně jsou děleny na universální (fakticky jen daň z přidané hodnoty) a selektivní spotřební daně (a) spotřební daně zahrnující daně z lihu, piva, vína, tabáku a tabákových výrobků a z minerálních olejů.

Nejvýznamnějším daňovým příjmem státu v roce 2012 je daň z přidané hodnoty (DPH). Na dani z přidané hodnoty v roce 2012 bylo vybráno celkem 278,2 mld. Kč. Druhou nejvýznamnější položkou byly daně spotřební a energetické 140,4 mld. Kč. Následují daň z příjmů fyzických osob 136,3 mld. Kč, daň z příjmů právnických osob 133,6 mld. Kč, daň z nemovitostí 9,5 mld. Kč a daň z převodu nemovitosti 7,7 mld. Kč. Výběr žádné další daně nedosahuje víc než 7 mld. Kč.⁸

Klíčovou položku příjmu krajů tvoří daňové příjmy. Kraje získávají podíl z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob.

Obdobně získávají prostředky také obce, které získávají 100 % daně z nemovitosti, na jejichž území se nemovitost nachází, podíl z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, podíl z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů, podíl na celostátním hrubém výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, podíl z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob, podíl z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně, podíl z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.⁹

Roli velkých firem pro veřejné rozpočty lze kvantifikovat v následujících položkách:

- **Daň z příjmu právnických osob**

Z dat získaných v rámci průzkumu Czech Top 100 připadá na jednoho zaměstnance mezi 80 největšími společnostmi 579 000 Kč zisku na jednoho zaměstnance (data za rok 2012). Celkový zisk těchto společností dosahuje 206,54 mld. Kč. Daň z příjmu právnických osob je stanovena na 19 procent. Přepočtený objem odvedené daně z příjmu právnických osob tak činí 39,24 mld. Kč (celková daň

⁸ Zdroj dat Ministerstvo financí ČR

⁹ Přesná specifikace viz rozpočtové určení daní viz Ministerstvo financí ČR (www.mfcr.cz).

z příjmu právnických osob v roce 2012 činila 133,6 mld. Kč). Z toho připadá 67,5 % státu (26,49 mld. Kč), 23,58 % obcím (9,25 mld. Kč) a 8,92 % (3,50 mld. Kč)???. Daň přepočtená na jednoho zaměstnance tak činí 98 610 Kč¹⁰.

- **Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti**

V uvedených 80 nejvýznamnějších společnostech pracuje celkem 356 723 zaměstnanců. Při uvažované průměrné měsíční mzdě v průmyslu 27 249 Kč (rok 2012 dle Českého statistického úřadu) dosahuje celkový objem mezd 116,64 mld. Kč ročně. Při uplatnění slevy na dvě děti představuje míra zdanění, vč. odvodů zaměstnavatele 37 %¹¹. Zdanění těchto mezd tak dosahuje celkem 43,16 mld. Kč. Na jednoho zaměstnance tak připadá 120 986 Kč. Tato částka je rozdělována mezi stát, kraje, obce a zdravotní pojišťovny.

- **Daň z nemovitosti**

Dle šetření v průmyslových zónách provedené v roce 2010 v průmyslových zónách v ČR připadá 30,2 zaměstnance na jeden hektar průmyslového areálu (pouze obsazené části průmyslových zón). Na 356 723 zaměstnanců (80 nejvýznamnějších firem) připadá 11 812 hektarů (118 km²). V případě standardní průmyslové zóny lze uvažovat o standardním využití poměrů 1/3 zastavěná, 1/3 zeleň a 1/3 ostatní (zpevněná plocha) plocha. Daň z nemovitosti tak dosahuje minimálně následujících hodnot:

- stavby sloužící pro průmysl 39 km² (118 km² / 3) x 10 Kč = 390 mil. Kč,
- zpevněné plochy: 39 km² x 6 Kč = 174 mil. Kč,
- ostatní plochy: 39 km² x 0,2 Kč = 7,8 Kč,
- celkem: 571,8 mil. Kč (na jednoho zaměstnance 1 603 Kč).

Celková hodnota může být znásobena koeficientem (stanoven obcí) a dosahovat hodnoty až 2,859 mld. Kč (8 014 Kč na jednoho zaměstnance). Tato daň je výhradním příjmem obce.

- **Daň z přidané hodnoty**

Výši odvodu této daně lze odhadovat jen velmi obtížně. Jednou z možných metod je propočít vycházející z předpokladu konstantního poměru mezi daní ze zisku a daní z přidané hodnoty. Poměr celkové vybrané daně z příjmu právnických osob a daně z přidané hodnoty v roce 2012 činil 2,08 (daň z příjmu FO 133,6 mld. Kč, DPH 278,2 mld. Kč). Při úvaze, že tento poměr je zachován také v případě 80 nejvýznamnějších firem, dosahuje odvedená daň z přidané hodnoty 81,6 mld. Kč, resp. 228 749 Kč na zaměstnance.

Výši dalších daní, zejména spotřebních, lze odhadovat jen velmi obtížně (např. spotřební daň) a proto nejsou uvažovány.

Dle výše uvedených propočtů tak připadá na jednoho zaměstnance:

- daň z příjmu právnických osob: 98 610 Kč,
- daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti: 120 986 Kč,
- daň z nemovitosti: 1 603 – 8 014 Kč,
- daň z přidané hodnoty: 228 749 Kč.

---

¹⁰ Uvažováno zjednodušení, že daňová sazba je zároveň sazbou efektivní

¹¹ Propočít viz: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/kalkulacky-a-aplikace/mzdovy-kalkulator/?result=1&VaseHM=27249&pocDeti=2&pocDetiZTP=&invalida12=0&invalida3=0&ztp=0&student=0&cenaAuta=&submit=0#submit>

Při omezení výroby a s tím souvisejícím proporčním propouštěním v 80 nejvýznamnějších firmách v ČR připadá na 1 000 zaměstnanců celkový daňový výpadek (do doby nahrazení jinou společností) 448,3 mil. Kč (daň z nemovitosti není uvažována, neboť je hrazena bez ohledu na počet zaměstnanců). Při 2230 zaměstnancích činí tento výpadek 1 mld. Kč. Při úvaze, že 80 nejvýznamnějších firem sníží počet zaměstnanců o 1 % (3 567 zaměstnanců) nastane ve státním rozpočtu výpadek ve výši 1,6 mld. Kč ročně. To by bylo doprovázeno růstem výdajů na sociální politiku.

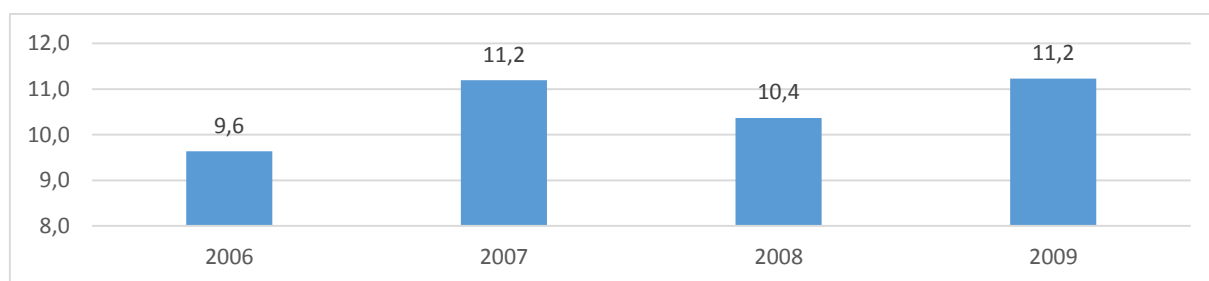
5. Kvalifikace, další vzdělávání zaměstnanců a mzdová úroveň

Oproti velkým firmám mohou malé a střední firmy jen obtížně financovat systematicky realizovaný výzkum. Důvodem jsou zejména úspory z rozsahu, které malé a střední firmy nejsou schopny uskutečnit. Poptávku po výzkumu ve výzkumných organizacích generují zejména velké firmy.

V letech 2010 a 2011 realizovalo Středisko regionálních a správních věd při Vysoké škole ekonomické v Praze výzkum chování velkých firem. V rámci tohoto výzkumu byla také řešena otázka kvalifikace a dalšího vzdělávání zaměstnanců. Výzkumu, který měl kvalitativní i kvantitativní charakter, se zúčastnilo 59 velkých společností s celkovým počtem více než 32 tis. zaměstnanců.

Jednou z řešených otázek byl podíl vysokoškolských zaměstnanců. Ten se ve sledovaných firmách pohyboval mezi 9,6 a 11,2 procenty.

Graf č. 3: Průměrný podíl vysokoškoláků ve sledovaném vzorku velkých firem v procentech

Zdroj: vlastní šetření¹²

Šetření potvrdilo, že velké firmy mají zpracovány rozvojové plány svých zaměstnanců. Velmi obvyklá je spolupráce s universitním sektorem technického i netechnického zaměření. Velké firmy podporují universitní vědecké aktivity, spolupracují při realizaci bakalářských, diplomových a disertačních prací. Vyšší stupeň spolupráce představují „spin off“ firmy zaměřené na výzkum a vývoj.

Jako příklady lze uvést společnost Tescoma, která úzce spolupracuje s Technologickou fakultou University Tomáše Bati ve Zlíně. Spolupráce se vztahuje zejména na vývoj a testování nových produktů. Jiným příkladem je město Brno, které ve spolupráci s Vysokým učením technickým v Brně a firmami v oboru ICT vytvořily v ČR unikátní technologický park.

Pracovní týmy velkých firem jsou internacionalizované. To sebou přináší požadavky na jazykovou vybavenost zaměstnanců. Jazykové kurzy jsou tak integrovanou součástí systému vzdělávání zaměstnanců společností. Nadnárodní společnosti zajišťují hostování svých zaměstnanců v zahraničních pobočkách. To zvyšuje jejich kvalifikaci a přirozenou cestou podporuje difuzi poznatků.

Dle šetření Vysoké školy ekonomické v Praze dosahovala výše průměrné hrubé měsíční mzdy ve velkých podnicích 27 439 Kč (vážený aritmetický průměr dle počtu zaměstnanců). V České republice dosahovala průměrná hrubá měsíční mzda 23 598 Kč. Rozdíl tak dosahoval 3 841 Kč, tj. 16,28 %. Vyšší mzda představuje vyšší kupní sílu daných zaměstnanců a tím i poptávku po dalších produktech ostatních firem v ekonomice a zároveň vyšší odvody pro veřejné rozpočty.

¹² Vychází z empirického šetření, které realizovala Vysoká škola ekonomická v Praze v roce 2010 pro potřeby Ministersva průmyslu a obchodu ČR pod vedením Ing. Milana Damborského, Ph.D.

Ve sledovaném období 2006 až 2009 byly velké firmy také tvůrci nových pracovních míst v oblasti výzkumu a vývoje. Na sto zaměstnanců velkých společností připadalo v roce 2006 0,53 nově vytvořeného pracovního místa v oblasti výzkumu a vývoje přímo v podniku. V roce 2007 to bylo dokonce 0,61. Pozitivní vývoj se zpomalil s příchodem ekonomického poklesu v letech 2008 a 2009. Uvedená čísla jsou důkazem zvyšujícího se významu výzkumu a vývoje pro velké společnosti. Právě rozvoj znalostní ekonomiky představuje klíčový faktor pro budoucí konkurenceschopnost ČR i celé Evropy.

Tabulka č. 9: Vytvářená pracovní místa ve VaV

Rok	2006	2007	2008	2009
Nová pracovní místa ve VaV	150	181	119	75
Počet zaměstnanců celkem	28 334	29 577	32 049	28 156
Předpočet na 100 zaměstnanců	0,53	0,61	0,37	0,27

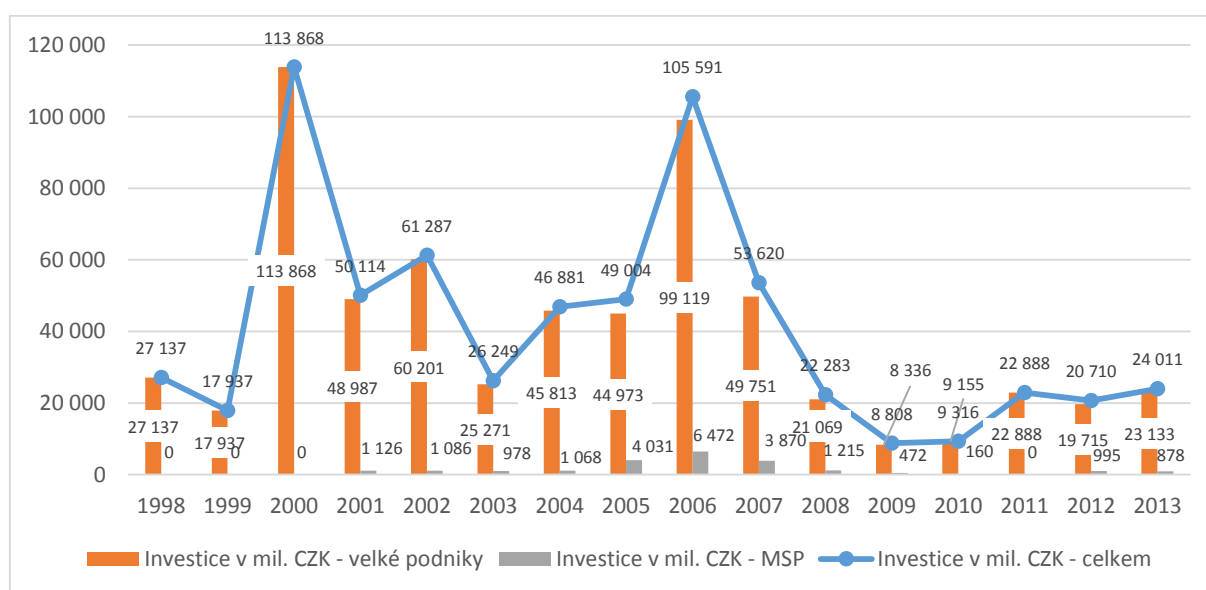
Zdroj: vlastní šetření

6. Investiční pobídky

Investiční pobídky představují základní přímý nástroj pro investiční aktivitu v České republice. Další, doplňkové nástroje využívají zejména prostředků EU.¹³ Tato kapitola poskytuje základní přehled o významu velkých společností v rámci využití investičních pobídek a tím také v investičním procesu v České republice.

Mezi podpořenými investicemi v České republice dominují velké společnosti. To lze doložit na vývoji podpořených investic (Graf č. 4). Nejvyšší objem podpořených investic MSP byl zaznamenán v roce 2006 (dle předložení záměru) 6,472 mld. Kč, což činilo zhruba 6,1 % celkových podpořených investic skrze příslib investiční pobídky.

Graf č. : Objem podpořených investic dle příslibených investičních pobídek (duben 1998 až listopad 2013 dle data podání záměru), v mil. Kč, v členění na malé a střední a velké podniky

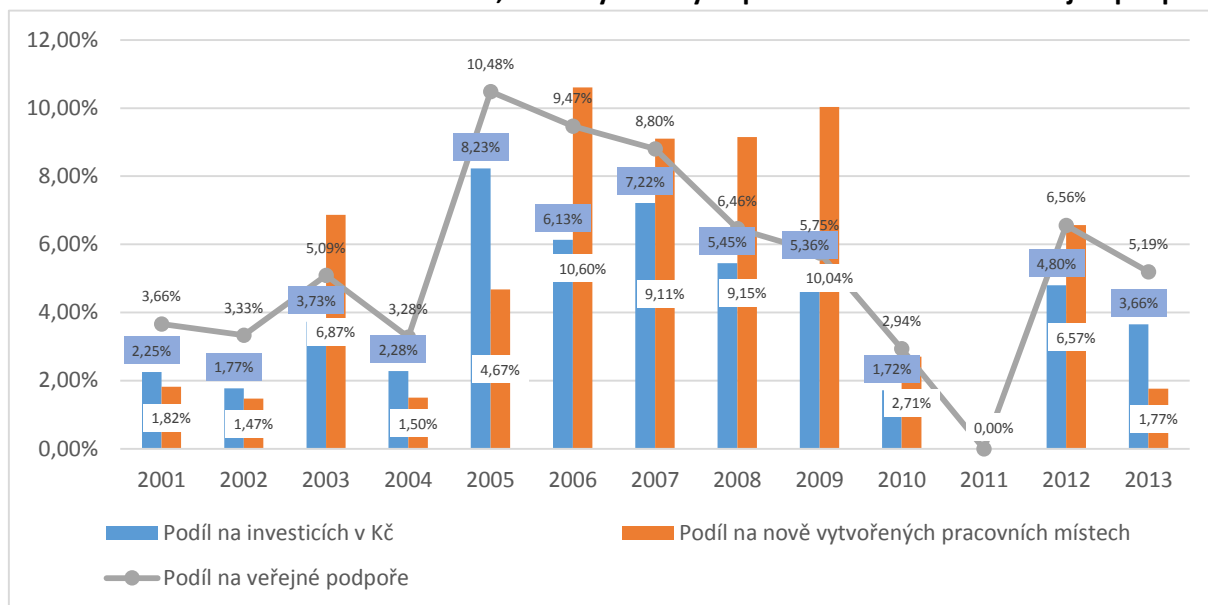

Zdroj: vlastní zpracování dle dat CzechInvest

První podpořené projekty MSP v rámci investičních pobídek byly záměry z roku 2001. Od té doby se objevuje počet projektů MSP v řádu jednotek. Graf č. 5 znázorňuje podíl MSP na investicích v Kč, nově vytvořených pracovních místech a veřejné podpoře v rámci investic podpořených investičními pobídkami. Nejvyššího podílu na veřejné podpoře v rámci investičních pobídek dosáhlo MSP v roce 2005, a to 10,48 %. Naopak v roce 2011 nebyl předložen ani jeden záměr malého a středního podniku.

¹³ V případě EU fondů jsou naopak preferována malé a střední podniky a řadě případů jsou velké firmy zcela vyloučeny.

Graf č. 5: Podíl MSP na investicích v Kč, nově vytvořených pracovních místech a veřejné podpoře

Zdroj: vlastní zpracování dle dat CzechInvest, 2014

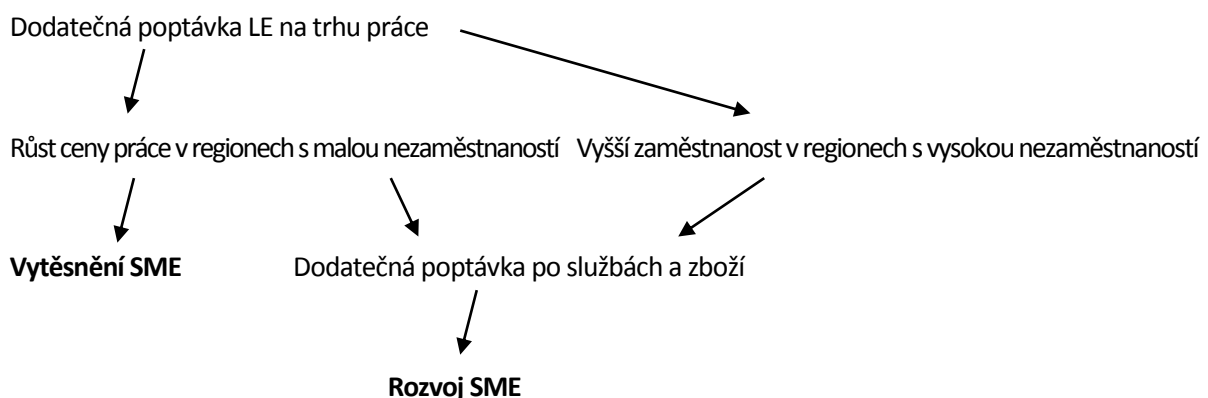
7. Vztah velkých podniků a malého a středního podnikání

Vztah malého a středního podnikání a velkých společností má dvě základní dimenze. Jsou to konkurenční a kooperační. V konkurenci s velkými podniky jsou malé a střední firmy na trhu výrobních faktorů, zejména na trhu práce. Tato konkurence se zosťruje v regionech s nedostatkem volné pracovní síly. V současnosti je v evropské ekonomice tento nedostatek vzácný a České republiky se s výjimkou Hlavního města Prahy fakticky netýká. V konkurenčním vztahu jsou malé a střední firmy a velké firmy v určitých segmentech trhu práce (v částech s nedostatečnou pracovní silou, např. v případě kvalifikovaných technicky-orientovaných zaměstnanců). Ani zde však není vztah malého a středního podnikání plně konkurenční. Fluktuace zaměstnanců mezi firmami je přirozeným nástrojem pro přenos poznatků. To zvyšuje konkurenceschopnost všech subjektů.

Dalším trhem, kde jsou realizovány konkurenční vztahy, je trh zboží a služeb. Ani zde však není konkurenční vztah jednoznačný. Zejména v proexportně orientovaných odvětvích, jako je například zpracovatelský průmysl, je tento vztah spíše opačný. Téměř výhradně pouze velké společnosti jsou schopny efektivně uplatnit svou produkci globálně. Důvodem jsou úspory z rozsahu, které malé a střední podniky nejsou schopny dosáhnout. Malé a střední podniky se globálního obchodu účastní zejména prostřednictvím velkých společností jako jejich subdodavatelé.

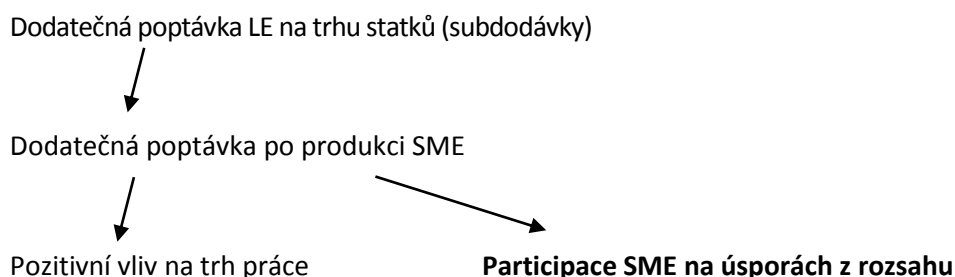
Základní kauzality na trhu práce a v rámci exportu lze definovat Schémata č. 1 a 2.

Schéma č. 1: Trh práce

Zdroj: autoři

Schéma č. 2: Exportní stimul

Zdroj: autoři

Obdobně lze hodnotit také vztah mezi velkými firmami a malým a středním podnikáním. Konkurence velkých firem je zde zdatelnější, neboť v případě služeb je jejich místo spotřeby obvykle spojeno

s místem působení poskytovatele služby. Na druhé straně však velké firmy řadu služeb outsourcesují u malých a středních společností. Jedná se například o právní služby, ostrahu, catering, IT služby, vývojové a testovací služby apod.

Zásadní vliv mají velké firmy na image národních ekonomik. Stejně jako image ekonomiky České republiky je spojena s velkými společnostmi, např. Škoda Auto, ČEZ apod., je image dalších států spojena se značkami FIAT, Siemens, Bosch či Gorenje. Pozitivní image země následně spoludeterminuje úspěch malého a středního podnikání na zahraničních trzích.

8. Působení velkých firem v sociální a environmentální oblasti

Velké společnosti jsou často kritizovány ekologickými sdruženími za problematické chování v environmentální a sociální oblasti. Realizované poznatky Vysoké školy ekonomické v Praze (více např. Wokoun 2010) však tyto poznatky spíše vyvrací.

Většina velkých společností realizuje nad rámec svých zákonných povinností celou řadu sociálních aktivit zahrnující zejména sponsoring neziskových aktivit. Jedná se zejména o sponsoring sportovních, kulturních a dalších společenských aktivit.

Příkladem podpory místních aktivit mohou být například dětské dny společností Nemark či Písecké slavnosti, které podporují firmy ze zdejší průmyslové zóny. Společnost TPCA sponsoruje místní specifickou akci „Kmočův Kolín“ či vytvořila grantový program „TPCA Partnerství pro Kolínsko“. V rámci tohoto grantu mohou obce, neziskové organizace a základní školy žádat o finanční prostředky na své projekty. Kromě toho ve vlastní režii TPCA pořádá koncerty.

HYUNDAI Motor Manufacturing Czech (HMMC) vytvořila zase speciální nadační fond, jehož signatáři byli HMMC, Moravskoslezský kraj a zástupci neziskových organizací. Fond řídí správní (4 členové) a dozorčí (4 členové) rada. HMMC má v každé radě po 1 hlasu. V rámci nadačního fondu jsou podporovány spíše měkké projekty na území Moravskoslezského kraje, zejména se vztahem k životnímu prostředí.

Další podporované aktivity velkými firmami jsou z oblasti zdraví zaměstnanců. Velké podniky disponují vlastními zdravotními středisky a lékařská péče je tak zaměstnancům poskytována přímo v podniku nebo ve smluvním zařízení. Velké firmy také poskytují nadprůměrné příspěvky. Nadstandardní péči svým zaměstnancům poskytuje např. firma Tescoma, která ve svém areálu postavila pro své zaměstnance a jejich rodinné příslušníky relaxační centrum. Výstavba byla realizována z prostředků firmy po zdanění. Vlastní specifický program realizuje TPCA, která nepřímo nabádá své zaměstnance ke zdravějšímu způsobu života. Kromě vybudovaných cyklostezek do areálu TPCA mají zřízené centrum preventivní péče, provádějí značení jídel (např. označené jídlo zeleně je zdravé).

Velké společnosti aktivně spolupracují se vzdělávacím sektorem. Např. Škoda Auto poskytuje vedle praxe také technické vybavení. Od roku 2008 až 2013 dodala ŠKODA AUTO školám pro účely technického vzdělávání 306 vozů. Dále v grantovém řízení uspělo osm subjektů, kterým společnost pomohla zajistit především vybavení učeben a technických dílen.

Velký tlak v současné společnosti se objevuje na ochranu životního prostředí a na „udržitelný“ růst. Velké firmy pod vlivem státních opatření realizují řadu opatření pro splnění environmentálních limitů. Vedle standardních opatření zvyšujících ekologizaci výroby to jsou také další opatření, která s výrobou souvisí jen omezeně. Jedná se například o podporu hromadné dopravy. Klasickými příklady jsou provozování vlastní linky, finanční podpory iniciované linky, zřízení autobusových zastávek. Dalším příkladem opatření je řešení dopravy v klidu, tj. parkovací místa, a také podpory využití jízdních kol. Parkovací místa pro jízdní kola se již stala běžnou součástí řešení parkování.

Společnosti kladou důraz na zachování zeleně ve svých areálech. Například v průmyslové zóně Liberec Jih bylo při obsazování důsledně dodržováno pravidlo 60:20:20, což znamená, že pozemky jsou využity v poměru stavby 60 %, zpevněné plochy 20 % a zeleň 20 %.

Řada velkých společností dnes realizuje tzv. „zelené koncepty“. Příkladem může být firma TPCA, která poukazuje na nízkou úroveň svých odpadů, která činí cca 7 kg na jeden automobil. To potvrdila i certifikace BAT (Best Available Techniques), kterou TPCA obdržela společně s mezinárodním

certifikátem řízení ochrany životního prostředí EN ISO 14001:2004. V TPCA je ochrana přírody součástí výrobního systému a politiky společnosti.

Speciálním projektem je „Za každé prodané auto v České republice jeden zasazený strom“, který realizuje společnost Škoda Auto. V rámci tohoto projektu bylo vysázeno více než 363 000 stromů ve více než 50 lokalitách. Tato společnost také v roce 2012 investovala 617,8 mil. Kč do starých ekologických zátěží. Tyto aktivity vychází ze strategie ŠKODA GreenFuture, která je založena na principech udržitelného rozvoje.

Jiným příkladem opatření představuje péče o zeleň v okolí podniků. Například HMMC v rámci výstavby svého výrobního závodu v Nošovicích přesadila 1065 stromů (pouze 6 stromů tento přesun nepřežila).

Z hlediska rozvoje infrastruktury je dále možné pozitivně hodnotit např. působení podnikových hasičů, kteří zasahují nejen v areálu firem. Nad tento rámec působí Škoda Auto, která aktivně spolupracuje se složkami integrovaného záchraného systému (Policie ČR, Hasiči, Záchraná služba) na zvýšení bezpečnosti silničního provozu.

V rámci klasické infrastruktury velké společnosti budují vlastní čističky odpadních vod a často financují také opravy a údržbu místních komunikací. Z hlediska regionu je nezanedbatelné, že iniciují státní opatření na zlepšení dopravní dostupnosti. Tato kapitola ukazuje velmi širokou škálu aktivit ze strany velkých podniků bezpochyby přínosných pro životní podmínky regionu a tím i jeho atraktivitu pro další investory a jeho obyvatele.

9. Delokalizační tendence a s tím související investiční podmínky

Od roku 2007 se v ekonomice České republiky projevují stále silnější tlaky na přesun aktivit do zahraničí. Tyto tendence se objevují zejména v rámci zpracovatelského průmyslu a jsou vyvolány různými faktory. Vedle přirozeně působících tržních faktorů, jakými jsou rostoucí cena práce či vysoké korporátní daně, působí také další netržní faktory, mezi které je třeba zařadit zejména investiční pobídky, nižší standardy v sociální oblasti a ochraně přírody. S ohledem na skutečnost, že delokalizační tendence nejsou v ČR statisticky sledovány, jsou v další části uvedeny konkrétní příklady.

- Společnost **Johnson Controls**, která vyrábí v Roudnici nad Labem autopotahy. Tato společnost plánuje do konce září 2014 ukončení provozu a výrobu přesunout do Rumunska. **Celkem by mělo být propuštěno 1636 zaměstnanců.** Společnost Johnson Controls působí v Česku od roku 1993 a nyní má v tuzemsku vedle roudnické továrny dalších devět závodů, například v Žatci, České Lípě, Strakonících a ve Stráži pod Ralskem. Johnson Controls Automotive Seating zaměstnává v ČR celkem 5100 lidí, všechny jednotky Johnson Controls mají v Česku kolem 6200 zaměstnanců. Mateřský koncern Johnson Controls působí ve 150 zemích a s loňskými tržbami 42 miliard dolarů patří mezi největší globální dodavatele pro automobilový průmysl. Závod v Roudnici vyrábí autopotahy a další textilní a kožené součástky automobilových sedaček. Veškeré výrobky z roudnického závodu se exportují do jiných evropských zemí. Generální ředitel Johnson Controls Automotive Seating Peter Heift vysvětlil důvody přesunu výroby takto: "Automobilový průmysl v Evropě čelí již delší dobu náročným tržním podmínkám, což se podepsalo na poklesu objemu výroby. Jako dodavatel automobilek se potřebujeme přizpůsobit této klesající poptávce." Podle něj se stávající situace na trhu negativně odrazila na zakázkách pro závody na výrobu autopotahů a nutí výrobce k optimalizaci kapacity v této oblasti.¹⁴
- Společnost vyrábějící automobilové volanty **TRW Volant** ukončí v Praze Horních Počernicích ke konci roku 2013 výrobu. **Přibližně 150 lidí bude propuštěno a výroba bude přesunuta do Rumunska.** Podnik v Počernicích, fungující již od roku 1928, je součástí americké TRW Automotive. Světový výrobce autosoučástek TRW má v ČR ještě závody v Dačicích, Staré Boleslavi, Benešově, Jablonci nad Nisou, Frýdlantu a v Řepově. V celém světě má 200 závodů asi se 70 000 zaměstnanci. Podle posledních známých údajů vykázala TRW Volant v roce 2011 tržby 1,9 miliardy korun a ztrátu 92 milionů korun. V roce 2010 měla tržby 2,2 miliardy korun a zisk 112 milionů korun. Ekonomické problémy podnik tedy neměl. Vedení firmy ovšem rozhodlo o přesunu firmy do Rumunska, které je destinací ještě levnější než ČR. TRW má v současnosti v Rumunsku pět závodů (Timisoara, Baia Mare, Oravita, Lupeni, Marghita), které zaměstnávají kolem 3500 pracovníků. Nejnovější továrnou je Baia Mare, kde produkce byla spuštěna v lednu 2013 se 300 zaměstnanci. Do konce roku 2013 zde TRW plánuje zaměstnávat 650 lidí.¹⁵
- Dalším příkladem přesunu výroby do Rumunska je závod **Eaton Elektrotechnika** v Suchdole nad Lužnicí. Vedení firmy ve snaze optimalizovat náklady bude jističe vyrábět v závodu Sarbi v Rumunsku a **propustí tak 156 zaměstnanců** v ČR. Důvody přesunu vysvětlil pro IHNED.cz ředitel suchdolského závodu Eaton Elektrotechnika Josef Mazánek: "Těch důvodů bylo hned několik. Je to rozhodnutí jako **reakce na náročné podmínky na globálním trhu, snižují se tržní ceny a je potřeba**

¹⁴ Více informací na http://litomericky.denik.cz/zpravy_region/johnson-controls-ukonci-v-roudnici-vyrobu-20130704.html.

¹⁵ Více informací na <http://www.novinky.cz/ekonomika/315672-vyrobce-volantu-v-hornich-pocernicich-pry-konci-presune-se-do-rumunska.html>.

koncentrovat výrobu a optimalizovat náklady. Samozřejmě, krok je součástí i mezinárodní strategie.¹⁶

- Příští rok v březnu také skončí výrobce airbagů **GST Jevíčko. O práci přijde zhruba 60 lidí.** Jejich činnost převezme závod v rumunském městě Sighisoara. Jevíčský závod je součástí koncernu Global Safety Textiles. Ten má v Evropě ještě provozy v Polsku a Německu. Již v roce 2009 byla do Rumunska přesunuta část kapacit GST Jevíčka. Přičemž podle ředitele Františka Bušiny podnik ještě v roce 2006 zaměstnával přes tisícovku lidí. Pak ovšem přišla krize. Výroba nebyla přemístěna celá ihned, protože si jeden odběratel přál, aby airbagy montované později do vozů TPCA, Suzuki a Toyota byly nadále šité v Česku. Důvodem ztráty závodu v Jevíčku je pokles evropské poptávky po nových vozech, který následně dopadá i na výrobce autodílů. Ti jsou nuceni uzavírat své závody a stěhovat je do ještě levnějších destinací, než je Česká republika. O převedení firmy GST do Rumunska rozhodli akcionáři, kteří tak reagovali na tlak zákazníka požadujícího snížení ceny výrobků. Za požadovanou cenu již údajně nebylo možné airbagy v Česku vyrábět. Jevíčská továrna byla v posledních letech ztrátová. Loni prodělala 1,7 milionu a o rok dříve dokonce 58 milionů korun.¹⁷

Důvody přesunu výroby do Turecka jsou v podstatě totožné jako v případě Rumunska. Největší roli hrají nízké náklady na práci a rychle rostoucí hospodářství.

- Václav Hubinger, velvyslanec ČR v Turecku, popisuje turecké investiční prostředí jako mimořádně atraktivní. Turecký trh má obrovskou absorpční schopnost – asi 76 milionů obyvatel, projevuje se zde snaha vybudovat kvalitní infrastrukturu a rostoucí potřeba importovat vedle výrobků také know-how. V Turecku je též patrná ochota ke spolupráci na třetích trzích. Dalšími pozitivními faktory jsou kompatibilita v oblasti norem, celní unie s EU, kvalitní finanční sektor, geografická blízkost a dobrá dopravní dostupnost země. V neposlední řadě turecký stát disponuje jednoduchým, přehledným a zajímavým systémem investičních pobídek a podporuje další liberalizaci trhu.
- Ilyas Cosgun, který je členem vedení Česko-turecké asociace mladých podnikatelů (CETIAD), potvrzuje předchozí charakteristiky investičního prostředí Turecka a dále klade důraz na program podpory zahraničních investic. Turecko uzavírá s různými státy (mimo jiné i s ČR) dohody o vzájemné podpoře a ochraně investic. Do velkorysého programu na podporu zahraničních investic patří také regionální pobídky pro investice mířících do regionů Turecka včetně zaostalejší východní části země. Pro zahraniční subjekty jsou zajímavé třeba tím, že počítají s výjimkami z cel a DPH.

V případě textilních společností se jedná o model, kdy vedení firmy včetně účetnictví zůstává v Evropě, ale část výroby kvůli snížení nákladů je přeneseno do asijských zemí. Hlavně do Číny, Bangladéše, Pákistánu, Vietnamu a Indie. Firma v Asii zpravidla nezaloží novou pobočku, ale od obchodních partnerů si nechají kolekci ušít. Platí to například pro přední výrobce outdoorového vybavení a oblečení Alpine Pro, Hannah, Husky či Direct Alpine.

Srovnání investičních pobídek konkurenčních zemí mimo EU poskytuje následující kapitola. Řada těchto zemí nabízí mimo velmi štědrých investičních pobídek, také další investiční výhody, kterými jsou například nižší požadavky na ochranu životního prostředí, sociální ochranu nebo zdanění.

¹⁶ Více informací na <http://byznys.ihned.cz/c1-59494830-iihocesky-eaton-presune-cast-vyroby-do-rumunska-o-praci-prijde-pres-150-lidi>.

¹⁷ Více informací na <http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/vyroba-autodilu-dal-miri-z-ceska-do-rumunska-v-jevicku-konci-s-airbagy-1028416>.

10. Investiční podpora v zahraničí

Různé státy mají různé možnosti, ale i omezení při podpoře investic. Faktem zůstává, že každý stát se nějakým způsobem snaží podpořit investiční aktivitu. Rozvinuté a bohaté státy mohou investorům poskytnout vysokou podporu v podobě rozmanitých investičních pobídek. Méně rozvinuté státy nabízí nižší standardy v sociální oblasti či ochraně životního prostředí. Přehled vybraných států mimo EU poskytuje následující text.

- **Švýcarsko**

Švýcarská investiční politika se zaměřuje zejména na rozvoj podnikání, které vytváří vysokou přidanou hodnotu s vysokým podílem výzkumu a vývoje. Investoři mohou čerpat úlevy na daních z příjmu (které jsou příjmem jednotlivých kantonů). Tyto kantony také poskytují odlišné daňové úlevy. Ke slevám na regionálních daních mohou firmy obdržet slevu na federální slevu na dani z příjmu, o kterou žádá kanton po přidělení úlevy z regionální daně. Přímé platby a granty jsou dostupné pouze firmám, které se aktivně podílí na výzkumu a to formou úhrady části nákladů.

Úlevy na daních na úrovni kantonů (celkem 36) lze charakterizovat následujícím způsobem. Doba, kterou lze tyto úlevy využít je maximálně 10 let. Rozsah je stanoven na 50 až 100 procent. Pro hodnocení investice jsou analyzovány sektorové zaměření investice, zapojení do mezinárodního obchodu, výše obratu, počet zaměstnanců, velikost investice a konkurence na trhu.

Na federální úrovni je stanovený rozsah daňové úlevy na 50 až 100 procent. Úleva je možná pouze ve vybraných regionech. Podpořeny formou daňové úlevy mohou být pouze průmyslové podniky a podniky poskytující doplňkové služby pro průmyslové podniky, podnik musí pozitivně působit na svoje okolí, vytvářet nová pracovní místa, navazovat na dodavatele místního původu, podporovat rozvoj kvality pracovní síly, výzkum a vývoj a spolupráci s veřejným sektorem. Musí vytvářet vysokou přidanou hodnotu. V případě výroby se musí jednat o transformaci surovin do polotovarů a hotových výrobků se zapojením do globálních výrobních procesů.

V případě podniků poskytující doplňkové služby průmyslovým podnikům musí být orientována na inovace, pokročilé technologie. Důležitý je počet vytvořených pracovních míst, velikost trhu pro odbyt výrobků. Mezi podporované aktivity patří vývoj softwaru, technická a call centra, sdílená servisní střediska, výzkum a vývoj apod. Federální daňové úlevy nelze využít v případě poskytování bankovních, účetních, pojišťovacích, distribučních, hotelových a fitness služeb.

Ve vybraných kantonech je možné získat přímou podporu investic ve výši 5 až 30 procent formou jednorázového nenávratného příspěvku na investiční náklady. Každý kanton nabízí jednotlivým investorům individuální a na míru vytvořené investiční balíčky.

Finanční pomoc ze strany kantonů je k dispozici i pro projekty výzkumu a vývoje, certifikaci výrobků a náklady spojené s ochranou duševního vlastnictví. Některé kantony také nabízejí základní kapitál výměnou za finanční podíl (akcie).

S cílem podpořit nábor místních pracovníků, mohou podniky v některých kantonech čerpat příspěvek na technické vzdělávání, který bude částečně na část platu zaměstnanců, kteří potřebují zlepšit své pracovní dovednosti pro novou pozici.

Jako nepřímé nástroje jsou využívány záruky a úvěry, kultivace podnikatelského prostředí, kvalitní moderní infrastruktura, transparentnost veřejných procesů, bezplatné poradenství a podpora pro podnikatele při hledání a pořízení nehmotného majetku, poradenství pro získání daňových úlev,

spolupráce veřejného a soukromého sektoru, zprostředkování kontaktů a služeb pro společnosti (právní služby, organizace a asociace, finanční poradce, vzdělávací instituce, státní instituce). Malým a středním podnikatelům jsou zdarma poskytovány marketingové služby orientované na marketingové studie, tržní analýzy, analýzy konkurenceschopnosti apod.

Ve Švýcarsku je velmi silná regionální samospráva. To platí pro poskytování investičních pobídek. Kantony mají volnost pro tvorbu individuálních investičních balíčků, pobídek a rozsahu veškerých dostupných investičních pobídek ve Švýcarsku.

- **Spojené státy americké**

Velice obecně by se dalo říci, že USA používají jako nástroje investičních pobídek slevy na dani a granty. Dalšími nástroji, které jsou nepřímého charakteru, jsou různé informace a asistence. Podpora je silně regionalizovaná, vzhledem k tomu, že každý stát má své vlastní nástroje i obory, které upřednostňuje. Vše pak zajišťuje stát na federální úrovni. Z globálního pohledu lze říci, že nějakým způsobem jsou podporovány všechny obory.

Pro podporu přímých zahraničních investic je klíčová organizace Select USA. Funguje na federální úrovni a má podporovat lokalizaci špičkových světových podniků. Umožňuje snadný přístup k programům a službám spojených s investicemi. Organizace má zajišťovat aktivity, které přispívají k ekonomickému rozvoji USA.

Podporovanými obory jsou kosmonautika, zemědělská a lesní produkce, automobilový průmysl, chemický a farmaceutický průmysl, výstavba a realitní trh, spotřební zboží, media, obrana a bezpečnost, vzdělávání a školení, elektronický průmysl, životní prostředí a energetika, finanční služby, stravování a stravovací zařízení, ICT, zdraví, logistika a doprava, zpracovatelský průmysl, ropný průmysl a těžba, inženýrství, právní služby, maloobchod, textilní průmysl, cestovní ruch a velkoobchod.

Na úrovni jednotlivých států lze sledovat, jak si každý stát vytváří své vlastní specifické pobídky a úvěrové programy, které jsou zacílené na obor, v němž podnikají firmy, které se tento konkrétní stát snaží přilákat. Nezáleží na tom, zda se jedná o zahraničního nebo domácího investora. V každém případě se investiční pobídky odrážejí od kapitálové náročnosti investice, nově vzniklých pracovních míst a úrovně mezd. Stát pak určí typ pobídek a úvěru, které může investor využít. Pobídky a úvěrové programy jsou financovány státy a místními společenstvími (municipalitami) prostřednictvím různých daní, PPP a dalšími mechanismy. Různé státy a místní komunity mezi sebou soutěží o přízeň investorů.

- **Čína**

Čínská lidová republika je velkou zemí od čehož se rozvíjí i zaměření investičních pobídek, které jsou děleny dle regionů, které mají nejen odlišný potenciál a geografickou dostupnost, ale také nároky na infrastrukturu. V Číně tedy existují speciálně podporované regiony a také jsou jednotlivě vymezeny sektory podpory. S otevřením se trhu, zejména vstupem Číny do WTO, byl vytvořen prostor pro mnoho investičních pobídek k nastartování ekonomiky.

Přímé zahraniční investice jsou přednostně směřovány do rozvoje zemědělské výroby (nové technologie, zemědělská infrastruktura), energetiky (výroba i rozvod elektrické energie, obnovitelné zdroje energie), využití přírodních zdrojů (včetně bezpečnosti v dolech), dopravy, strojírenství, petrochemie, farmacie, výroby zdravotnického zařízení a projektů zaměřených na vývoz.

Pro zahraniční investory je často překážkou ochránářská politika vlastního čínského trhu, která vyžaduje administrativní zátěž v podobě certifikací, podmínek pro vstup na čínský trh apod. Samotný

administrativní postup je náročný a dlouhý. Investiční pobídky spravuje zejména Ministerstvo obchodu.

Čína je atraktivní zejména díky levné pracovní síle. Dříve Čína poskytovala pobídky jako daňové prázdny, které byly obecně nabízeny zpracovatelskému průmyslu, s vývojem se však přesouvají do jiných sektorů. Daňové pobídky pro podnikatele se aplikují podle druhu podnikatelské činnosti.

V 15 centrální vládou odsouhlasených zvláštních ekonomických zónách mohou podniky, které tam byly vytvořeny, využívat bezcelních dovozů a vývozů, pokud materiál zůstane v rámci zóny. To dovoluje výrobcům dovážet materiál a zařízení a vyvážet hotové výrobky. Waigaoqiao umožňuje zahraničním podnikům dovážet a vyvážet zboží jiných výrobců prostřednictvím svých komoditních burz. Waigaoqiao a Shenzhen Futian nabízejí neomezené bezcelní skladování bez výběru poplatků za celní dozor. To je zajímavé pro firmy, jejichž zboží zde vyčkává na označení, třídění, balení či je zde skladováno, jelikož dochází ke zkrácení dodacích lhůt a větší prostor pro poprodejní podporu.¹⁸

Zahraniční investice mohou schvalovat místní vlády v podporované kategorii nezávisle (samostatně do 300 mil. USD). Zahraniční investice do omezených či zakázaných oborů musí získat schválení z ústředí.

- **Indonésie**

Indonésie je největší ekonomikou jihovýchodní Asie a také členkou skupiny dvaceti největších světových ekonomik G20. Její nástroje investičních pobídek se zaměřují zejména na různé srážky a úlevy na daních a na podporu importu surovin určených pro výrobu a podporu exportu hotových produktů. Pro udělení pobídky investici je však vyžadováno její předchozí schválení generálním ředitelem Koordinační rady pro daně a investice¹⁹.

Daňové investiční pobídky jsou dostupné investicím do určitých schválených sektorů a určitým lokalitám (jedná se o Integrované Ekonomické Rozvojové Zóny). Celkem existuje 25 vybraných odvětví včetně výroby automobilů a 15 vybraných lokalit. Do nástrojů investičních pobídek pak lze zahrnout: srážku na dani z příjmu až do 30% z investované částky, osvobození od firemní daně z příjmu po dobu 5 až 10 let, zrychlení odpočtů z daňových odpisů, prodloužení ztráty z minulých období až na 10 let (normální doba je 5 let), snížení sazby srážkové daně z dividend vyplácených nerezidentům až o 10%, daňové prázdny, které jsou k dispozici pro nové zahraniční investice v uvedených odvětvích podnikání (Metalurgie, ropný průmysl, chemický průmysl, výroba průmyslových strojů, obnovitelné zdroje energie a/nebo výroba telekomunikačních zařízení) nebo lze daňové prázdny uplatnit v odlehlých oblastech a dvouleté 50% snížení daně z příjmu právnických osob na konci daňových prázdnin.

Podle Velvyslanectví Indonésie v Bruselu²⁰ může společnost vyrábějící pro domácí trh, požádat o osvobození od dovozního cla na veškeré stroje a zařízení, jakož i na suroviny a podpůrný materiál potřebný během prvních dvou let komerční produkce. Společnost vyrábějící pro vývozní trhy může požádat o vrácení dovozních cel zaplacených na vstupech, které jsou následně vyvezeny v podobě hotové produkce. Schválené investice umístěné do Ekonomických rozvojových zón (KAPET) mohou využívat ještě dalších doplňkových pobídek, jako jsou: pozastavení nebo snížení dovozních cel, osvobození od DPH a daně z příjmu, a v neposlední řadě také srážek na některé výdaje (benefity a výdaje na rozvoj místní komunity).

---

¹⁸ Businessinfo.cz: Zóny volného obchodu.: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cina-zahranicni-obchod-zeme-19056.html#sec6>

¹⁹ Coosupport.org: Incentives overview: <http://www.coosupport.org/indonesia/tax/incentives/overview>

²⁰ Embassy of Indonesia. eu Performance requirements and incentives: <http://www.embassyofindonesia.eu/content/performance-requirements-and-incentives>

- **Malajsie**

Malajská investiční a rozvojová agentura (MIDA)²¹ je hlavní institucí v tomto státě, zaměřenou na podporu průmyslu a služeb. Investorům je nabízeno široké spektrum investičních pobídek. Zpravidla však investor získává buď statut „průkopníka“, nebo mu jsou nabídnuty nástroje z programu investičních daňových úlev.

Statut průkopníka - společnosti, které zamýšlejí zahájit nebo se zapojit do činností, které byly započaté méně než před rokem a týkají se podporovaných odvětví nebo výroby podporovaného produktu. Cílem této pobídky je přilákat investice do high-tech inovativních produktů a dovedností. Pak jsou nabídnuty daňové prázdny pod dobu až 10 let a osvobození od daně ze 70% zákonných příjmů po dobu 5 let ode dne výroby nebo ze 100% zákonných příjmů po dobu 5 let v podporovaných oblastech (Kelantan, Terengganu, Pahang (vč. Pekan), okres Mersing v Johor, Perlis, Sabah a Sarawak).

Investiční daňové úlevy (alternativa k postavení průkopníka) - společnosti, které zamýšlejí zahájit nebo se zapojit do činností, které byly započaté méně než před rokem a týkají se podporovaných odvětví nebo výroby podporovaného produktu. Tyto společnosti mohou čerpat příspěvek 60 % až 100 % na kapitálové investice provedené po dobu až 10 let. 60 % uznaných kapitálových výdajů do 5 let od data schválení je možno započíst proti 70% zákonného příjmu za každý rok hodnocení, dokud je příspěvek plně umožněn. Dalšími pobídkami jsou i: zrychlené kapitálové příspěvky, dvojité srážky a příspěvky na reinvestice.

- **Thajsko**

Thajsko je zemí, kde je na příliv investic a na investiční pobídky kladen velký důraz. Země se zvláště snaží posunout k podpoře high-tech a vysoce inovativních odvětví. Rada pro investice (BOI)²², která funguje pod Ministerstvem průmyslu, připravuje politiku investičních pobídek a podporuje příliv investic do země. Thajsko poskytuje celou řadu pobídek, které lze rozdělit na daňové a nedaňové. Daňové pobídky lze čerpat jen v určitých oblastech a jen pro určité činnosti. Naopak nedaňové pobídky jsou dostupné pro kohokoliv, resp. investicím ve všech regionech i odvětvích.

Nástroje daňových investičních pobídek zahrnují: osvobození/snížení dovozního cla na strojní zařízení; snížení dovozních cel na suroviny; osvobození od daně z příjmu právnických osob a dividend; snížení o 50% daně z příjmu právnických osob; dvojité odpočty z nákladů na dopravu, elektřinu a dodávky vody; další 25% sleva z nákladů na montáž nebo výstavby zařízení a osvobození od dovozního cla na suroviny pro použití ve výrobě pro vývoz. Do nedaňových pobídek se řadí různá povolení. Jsou to povolení: pro cizince vstoupit do království za účelem studia investiční příležitosti; přivezení kvalifikovaných pracovníků a odborníků do království, kteří pracují v podporovaných odvětvích; vlastnit půdu; vybrat nebo vrátit peníze do zahraničí v cizí měně.

Speciální investiční podporované zóny a firmy orientované na export jsou neméně důležité součástí systému podpory zahraničních investorů. Firmy, které investují ve Speciálních investičních podporovaných zónách, mají nárok na dodatečné pobídky, které zahrnují: 50% snížení firemní daně z příjmu po dobu 5 let od skončení běžných daňových prázdin, možnost žádat dvojité odpočty z nákladů na dopravu, elektřinu a dodávky vody a konečně možnost odečíst od zdanitelného příjmu až 25% investičních nákladů výstavby infrastruktury po dobu 10 let. Firmy orientované na export mají

---

²¹ MIDA.gov.my Incentives for investment: <http://www.mida.gov.my/env3/index.php?page=incentives-for-investment>

²² BOI.go.th Investment Incentives: <http://www.boi.go.th/index.php?page=index>

k dispozici např. tyto doplňkové pobídky: osvobození od dovozního cla na dovoz surovin a komponentů, osvobození od dovozního cla na re-exportované položky a osvobození od vývozního cla.

- **Turecko**

Poloha Turecka na dvou kontinentech představuje zásadní výhodu. Turecká ekonomika dosahuje za poslední dekádu pozoruhodného výkonu a stabilního růstu. Turecko vykazuje zdravé makroekonomické prostředí. Od roku 2002 realizuje Turecko strukturální reformy, které zvyšují investiční atraktivnost a harmonizují systém s EU. OECD očekává, že turecká ekonomika bude dosahovat průměrného ročního růstu HDP 6,7 procenta.

Turecko liberalizuje svou ekonomiku od roku 1980. Úloha státu v produkci zboží a služeb se postupně omezuje, stát se soustředí zejména na rozvoj infrastruktury a poskytování veřejných služeb. Hlavními ekonomickými cíli státu jsou snížení nezaměstnanosti, rozvoj technologií, privatizace, snížení deficitu platební bilance a integrace Turecka do světové ekonomiky. Turecko poskytuje investorům významné daňové pobídky pro rozvoj průmyslu.

Turecko vytvořilo nový systém investičních pobídek. Tento systém ve skutečnosti zahrnuje čtyři různé oblasti nebo-li čtyři různé systémy. Pro každý systém je stanovena minimální výše investice. Dále existuje soubor nástrojů, přičemž některé nástroje lze využít jen v určitých systémech investičních pobídek. Další omezení je regionální, což znamená, že některé nástroje lze použít jen v určitých regionech. Turecko je rozděleno do šesti regionů.

Nový systém investičních pobídek zahrnuje, jak již bylo řečeno, čtyři různé systémy. Jsou to:

1) Obecný systém investičních pobídek

V tomto systému je minimální výše investice 1 milion TRY (turecká lira) v regionu 1 a 2. Pro regiony 3, 4, 5 and 6 je minimální výše investice 500 000 TRY.

2) Regionální systém investičních pobídek

Zde minimální investovaná částka dosahuje pro regiony 1 a 2 jeden milion TRY a půl milionu tureckých lir pro zbývající regiony.

3) Systém investičních pobídek pro investice velkého rozsahu

V tomto systému závisí míra podpory na minimální investované částce, která se pohybuje v rozsahu 50/200/1000 milionů TRY.

4) Strategický systém investičních pobídek

Ve Strategickém systému je minimální investovaná částka 50 milionů TRY.

Mezi nástroje, které mohou investoři využít, patří: Osvobození od DPH – 1234; osvobození od cla – 1234; snížená daň – 234; sociální zabezpečení – prémiová podpora (Podíl zaměstnavatele) – 234; příspěvek na srážku z daně z příjmů – 234 (Reg. 6); sociální zabezpečení - prémiová podpora (Podíl zaměstnance) – 234 (Region 6); podpora úrokové míry – 24 (Region 3, 4, 5 or 6); přidělení půdy – 234, vrácení DPH – 4 (min. inv. amount 500 mil. TRY). Číslo na konci představuje číslo uvedené u systému investičních pobídek. Některé nástroje lze tedy využít jen v rámci některých systémů. Další omezení existuje v podobě regionálního rozdělení. Číslo regionu, na který se nástroj vztahuje je opět uvedeno u každého nástroje zvlášť.

- **Ukrajina**

Ukrajina poskytuje vládní pobídky do vymezených odvětví zaměřených na činnosti s vyšší přidanou hodnotou. Jedná se o odvětví IT, technologie, proekologicky zaměřené investice, zpracovatelský průmysl a proexportně zaměřená odvětví. Součástí vládních pobídek jsou zejména daňové úlevy.

Pro přilákání zahraničních investorů působí Státní agentura pro investice a národní projekty. V rámci národních projektů jsou podporována další odvětví, neboť Ukrajina se potýká s problémy např. v oblasti infrastruktury (dopravní, technická, v oblasti cestovního ruchu). Regionalizace není explicitně uvedena, ale vyplývá ze zaměření národních projektů. Investiční atraktivnost Ukrajiny naopak zvyšují privatizační projekty.

Vládní pobídky pro sektor IT zahrnují snížení korporátní daně pro oprávněné IT společnosti ze současné sazby 21 % na 5 % a osvobození od DPH na dodávky (jak přeshraniční, tak domácí) softwarových produktů. Podmínkami jsou investice ve výši min. 3 mil. EUR pro velké firmy, 1 mil. EUR pro střední a 0,5 mil. EUR pro malé podniky, vytvoření více než 150 pracovních míst u velkých firem, 50 u středních a 25 u malých podniků, platy vyšší než 2,5-násobku minimálního platu.

- **Rusko**

Rusko patří k největším ekonomikám světa. V poslední době začíná výrazněji podporovat příliv přímých zahraničních investic, a to jako vytvářením legislativy, tak institucí (Ruský fond přímých investic - Russian Fund of Direct Investments, Agentura pro strategické iniciativy - Strategic Initiative Agency).

Rusko si rozdělilo podporovaná odvětví do dvou skupin, tj. odvětví, jež je potřeba modernizovat (pokročilé zpracování přírodních zdrojů, zemědělství a potravinářství, těžba s vyšší přidanou hodnotou, bydlení/stavební materiály, doprava a logistika) a inovační odvětví (letecký průmysl, alternativní energie, jaderná energie, farmacie a zdravotnictví, telekomunikace a IT). Rusko stanoví určité omezení ohledně zapojení zahraničních subjektů do některých odvětví jak v oblasti průmyslu, tak služeb (licence na určité činnosti).

Nástroje, které se v současnosti používají v Rusku na podporu investic, jsou vládní pobídky, zvláštní ekonomické zóny a podpora regionálních orgánů pro zlepšení podnikatelského klimatu. Jako speciální nástroje lze označit offshore zóny (zóny příznivého ekonomického prostředí), které jsou podporovány na regionální úrovni, a dohody o dělení produkce (investor platí místo daní dodávkou stanovené části své produkce státu).

Vláda se snaží o přilákání zahraničních investorů do ruské ekonomiky. Zdanění zahraničních společností se ale výrazněji neliší od zdanění ruských subjektů. Regionální/místní orgány mohou v rámci své pravomoci udělit výjimky u těch daní, které mají ve své kompetenci. Každá taková záležitost je posuzována nezávisle a udělené výhody se vztahují především k významným investicím.

V Rusku jsou podle zákona o zvláštních ekonomických zónách z roku 2005 budovány tyto zóny na dobu dvaceti let, která nemůže být prodloužena. S ohledem na zájmy ruské vlády a její ekonomické priority mohou vznikat čtyři typy zvláštních ekonomických zón, tj. technickovýzkumné zóny pro vědecké projekty, průmyslové produkční zóny pro rozvoj průmyslové výroby, turistické a rekreační zóny pro relaxaci obyvatel, přístavní zóny pro námořní spojení se zahraničím.

- **Srbsko**

Srbsko je mezinárodně uznávaným lídrem v obchodních reformách, stejně tak je i uznávanou lokalitou pro investice v jihovýchodní Evropě. Nabízí vysoce oceňovaný intelektuální kapitál

a bezcelní přístup k 15% světového trhu. Od roku 2000 přilákalo Srbsko téměř 25 miliard dolarů z přílivu přímých zahraničních investic.

Důvodů proč by měl investor působit v Srbsku je mnoho. Tato země nabízí mimo jiné vylepšené obchodní prostředí a je to investory vysoce uznávaná lokalita, unikátní a konkurenceschopnou kombinaci vysoce kvalifikované, ovšem přitom nákladově příznivé pracovní síly. Výhodná je i geografická poloha s moderní dopravní infrastrukturou a telekomunikacemi. Země v neposlední řadě nabízí atraktivní daňový režim a dotační podporu.

Do investičních pobídek lze v Srbsku řadit tyto nástroje: Státní granty, granty Národní služby zaměstnanosti, daňové prázdny pro firemní daň ze zisku, sleva na firemní dani z příjmu, převody ztrát, předcházení dvojímu zdanění, osvobození od daní zaměstnance a poplatcích na sociálním pojištění, odpočty roční daně z příjmu, osvobození od DPH ve volných zónách, bezcelní dovozy a místní pobídky.

Pro investory jsou dostupné tyto státní granty a další podpora. Standardně velkým greenfield a brownfield projektům ve výrobě, exportně orientovaným službám a turismu jsou nabízeny nevratné státní dotace v rozsahu mezi €4 000 a €10 000 za každé nově vytvořené pracovní místo během tří let ode dne podepsání smlouvy o udělení podpory. Pro velké investory je dostupný speciální finanční balíček. Pokud projekt přesáhne €200 milionů s minimem 1000 nových pracovních míst vytvořených do deseti let, pak může stát udělit grant až do výše 17% celkové hodnoty investice. Projekt s hodnotou více jak €50 milionů s alespoň 300 vytvořenými pracovními místy do deseti let od podepsání dohody o udělení podpory, takový projekt může získat grant až v 20% hodnoty ze své celkové hodnoty. Středně velké projekty, což znamená investice přesahující hodnotu alespoň €50 milionů a alespoň 150 nových míst do deseti let ode dne podepsání dohody, takový projekt může čerpat grant až 10% z celkové investované částky.

- **Černá Hora**

I přes relativně malou velikost svého hospodářství, Černá Hora získala solidní zájem ze strany zahraničních investorů, a to zejména prostřednictvím svého privatizačního programu. Primární zdroje investic byly Řecko, Slovinsko a Rusko, a v poněkud menší míře Itálie, Čína a Chorvatsko. Celková výše přímých zahraničních investic v roce 2011 byla 534 milionů eur a je o 158 milionů nižší, nebo 22,83% než v roce 2010. PZI na obyvatele v roce 2011 bylo 860 eur.

Všechny významné daňové sazby v Černé Hoře jsou velmi konkurenceschopné vůči ostatním zemím v regionu a v mnoha ohledech se Černá Hora snaží, aby byl daňový systém ještě atraktivnější. Daň z příjmů právnických osob, která se rovná 9%, je nejnižší v regionu. Sazba DPH činí 17 %, u některých kategorií výrobků a služeb je to dokonce 7%. Daň z příjmů fyzických osob je také 9 %, což je nejnižší v regionu.

Investiční pobídky jsou: Daň z přidané hodnoty - 7% a 17%; daň z příjmu - progresivní sazby 15%, snížení o 12% a 9% plánované pro rok 2010; daň ze zisku společnosti - 9%; průměrná cla - o 6%; zákaz dvojího zdanění a vznik volných zón

Díky investicím do odvětví cestovního ruchu si jižní část Černé Hory vylepšila svoji pozici ve vztahu k centrálním regionům Černé Hory. Sever Černé Hory však stále výrazně zaostává, i když v současné době je podíl přímých zahraničních investic stabilní a pohybuje se v rozmezí 6,3% - 8,1 % z celkových přímých zahraničních investic v Černé Hoře.

- **Bosna a Hercegovina**

Bosna a Hercegovina dosáhla uspokojivé politické stability, která zaručuje bezpečnost pro zahraniční kapitál a podniky po válečných konfliktech z 90-tých let. Hlavním cílem Bosny a Hercegoviny je členství v EU, je potenciální kandidátskou zemí pro vstup do EU. V této souvislosti stojí za zmínku, že Bosna a Hercegovina podepsala dohodu o stabilizaci a přidružení (SAA) s EU, kterou se stanoví formální smluvní vztahy mezi EU a Bosnou a Hercegovinou. Zrychlený proces ekonomických reforem v zemi výrazně zlepšil podnikatelské prostředí. V listopadu 2010 Rada EU udělila vízovou liberalizaci občanům Bosny.

Existuje mnoho důvodů proč investovat do B&H, např. stabilní finanční sektor; výhodná geografická poloha; příznivé obchodní a jiné dohody; příznivý daňový a celní systém; dostupnost kvalifikované, nákladově kompetitivní a vícejazyčné pracovní síly obeznámené s mezinárodním podnikáním; dostatek nemovitostí a areálů, průmyslových zón a zón volného obchodu; fond podpory zahraničních investorů a konečně B&H může úspěšně vystupovat jako platforma exportu na trh s přibližně 600 miliony lidí bez celní povinnosti.

BaH nabízí zahraničním investorům mnoho výhod, jako jsou:

- Zákon o politice přímých zahraničních investic v Bosně a Hercegovině ("Official Gazette B & H", č. 17/ 98, 13 / 03 a 48 /10), zajišťuje, že zahraniční investoři mají stejná práva a povinnosti jako obyvatelé B&H
- Zahraniční investoři jsou oprávněni otevírat účty u libovolné komerční banky v domácí a/nebo jakékoliv volně směnitelné měně na území B&H
- Zahraniční investoři mají právo svobodně zaměstnávat cizí státní příslušníky, ti jsou pak objektem zákoníku práce a imigračních zákonů B&H
- Zahraniční investoři jsou chráněni proti znárodnění, vyvlastnění, zabavení majetku či opatřením mající podobné účinky, tato opatření mohou být účinná pouze ve veřejném zájmu, v souladu s platnými zákony a předpisy a proti zaplacení přiměřeného odškodnění, tj. kompenzace, která je vhodná, efektivní a rychlá
- Zařízení, které je dováženo, jako součást kapitálu je osvobozeno od placení cla (s výjimkou osobních automobilů a hracích automatů)
- Zahraniční investoři mohou vlastnit nemovitosti v B&H. Zahraniční investoři mají stejná vlastnická práva ve vztahu k nemovitostem, jako obyvatelé B&H
- Zahraniční investoři mají nárok na převod výnosů vyplývajících z jejich investic v B&H do zahraničí, svobodně a bez odkladu, ve volně směnitelné měně
- Volné obchodní zóny v B&H jsou součástí celního území BaH a mají právní subjektivitu. Podle zákona o zónách volného obchodu B&H , zakladatelé obchodní zóny mohou být jeden nebo více domácích a zahraničních právnických nebo fyzických osob. Uživatelé volné obchodní zóny neplatí DPH a dovozní cla. Investice ve volné zóně, převod zisku a převod investice jsou zdarma. Zřízení volné obchodní zóny se považuje za ekonomicky oprávněné v případě, že jsou předloženy studie proveditelnosti a další důkazy, jež mohou prokázat, že hodnota zboží vyváženého ze zóny bude vyšší než nejméně 50 % z celkové hodnoty produkce opouštějící zónu v rámci období 12 měsíců.

Dohody o zamezení dvojího zdanění, což znamená, že společnosti mají platit daň pouze v jejich domovské zemi, urychlují příliv investic do signatářských zemí, podporují společné podniky, vytvářejí více investičních příležitostí, urychlují přenos technologií a představují právní rámec k posílení hospodářské spolupráce a posílení strategického hospodářského partnerství.

Jedním z hlavních důvodů, proč investovat do B&H je také příznivý daňový systém. Bosna a Hercegovina má jednu z nejnižších sazeb DPH (17%) v regionu a v Evropě, stejně tak má i velmi přijatelné sazby firemních daní, které jsou také jedny z nejnižších v regionu a v Evropě (10%).

- **Albánie**

Albánie se řadí na 18. místo ze 141 zemí podle přílivu PZI - Performance Index UNCTAD z roku 2010, což je obrovský úspěch v porovnání s 68. místem, které tato země obsadila v roce 2005. V rámci žebříčku UNCTAD Index potenciálu přílivu PZI byla Albánie zařazena na 81. místo v roce 2009, což je daleko za ostatními evropskými zeměmi. Toto nízké pořadí bylo způsobeno, mimo jiné, špatnou infrastrukturou a nedostatečným výzkumem a vývojem. Podle UNCTAD World Investment Report 2012, v roce 2010 Albánie byla hodnota přímých zahraničních investic 1 051 milionů dolarů, a v roce 2011 činila tato hodnota 1 031 milionů eur.

S cílem podpořit cizince (ať už fyzické nebo právnické osoby), ochotných investovat do Albánie, existuje zákon, který poskytuje značné záruky skládající se z:

- Odstranění předchozího schválení vládou a otevření všech odvětví pro zahraniční investice
- Odstranění omezení v podílu zahraniční účasti v albánské společnosti, což znamená, že zahraniční investor může vlastnit 100 % podíl
- Ochrana zahraničních investic před přímým nebo nepřímým vyvlastněním nebo znárodněním, s výjimkou zvláštních případů stanovených zákonem jako v zájmu veřejnosti
- Právo zahraničních investorů expatriovat veškeré finanční prostředky a příspěvky svých investic,
- Zaručení nejpříznivějšího zacházení s investory v souladu s mezinárodními dohodami, k nimž se Albánie zavázala
- Soudní ochrana zahraničních investorů s ohledem na zákonná práva týkající se jejich investic. Zahraniční investoři mohou vést spory u albánského soudu, nebo dát věc k rozhodčímu řízení. Příslušná ustanovení upravující vnitrostátní a mezinárodní obchodní arbitráž, jsou zahrnuty v albánském občanském řádu.

Průmyslový sektor (včetně zpracovatelského průmyslu a těžby) tvořily téměř 50 procent z celkového přílivu přímých zahraničních investic v roce 2010 a 2011, přičemž těžba a zpracování kovů jsou hlavními příjemci investic. Některá odvětví náročná na práci, jako jsou textilní výroba a obuvnictví přilákaly velký počet projektů s menší hodnotou kapitálu, hlavně z Itálie a Řecka. Zahraniční investoři mají též důležitou roli v albánském potravinářském průmyslu z hlediska obratu (22 procent) a zaměstnanosti (16 procent).

Z výše uvedeného je zřejmé, že země mimo EU poskytují velmi štědré investiční pobídky. Ty v kombinaci s nižšími náklady plynoucí z nižších ekologických a sociálních standardů ohrožují konkurenceschopnost České republiky, resp. jejích zaostávajících regionů.

11. Závěr

Cílem této studie je zhodnotit vliv velkých firem na socioekonomický rozvoj České republiky a posoudit opodstatněnost veřejné podpory pro tyto společnosti. Studie je zpracována v návaznosti na aktuálně projednávaná pravidla veřejné podpory, která významným způsobem mění poměr maximální veřejné podpory pro malé a střední podniky a velké firmy.

V rámci studie bylo v maximální možné míře usilováno o kvantifikaci poznatků. V této souvislosti je však třeba upozornit na velmi omezenou datovou základnu vztahující se k informacím o hospodaření podniků ze strany oficiálních statistik. Velkým problémem je také hrozba nekompatibility dat. Autoři si jsou vědomi těchto rizik a stanovené závěry jsou i přes uvedené poznámky relevantní.

Velké firmy představují v porovnání s malým a středním podnikáním málo řešené téma. Místo velkých společností je ústředním tématem ekonomických analýz a ekonomických výzkumů spíše chování nadnárodních společností či zahraničních investorů, tedy pouze podskupiny velkých firem.

Autoři studie se zaměřili nejen na ekonomickou stránku chování velkých firem, ale do studie implementovali také sociální a environmentální oblast. V této souvislosti je třeba zmínit zejména roli podniků v rozvoji lidských zdrojů, využití aplikovaného výzkumu a vývoje a působení na image státu a regionu jako investičně atraktivního či neatraktivního území. Ochrana životního prostředí je integrovanou součástí strategického uvažování velkých společností v ČR.

Ačkoliv je obecně vnímaný vztah malého a středního podnikání a velkých společností jako konkurenční, realita je spíše opačná. Velké podniky generují poptávku po statcích a službách malých a středních podniků. Prostřednictvím velkých společností je exportována produkce malých a středních podniků. To se děje díky vysokému podílu subdodávek těchto společností. Význam této kooperace je umocněn otevřeností ekonomiky ČR.

Velké společnosti jsou klíčovými daňovými subjekty. Veřejné rozpočty jsou velmi senzitivní na i malé výkyvy v hospodaření těchto společností. I malé změny v zaměstnanosti u těchto společností mohou vyvolat (i když dočasné) však významné výpadky v příjmu veřejných rozpočtů na centrální, regionální i místní úrovni.

Ačkoliv investiční pobídky samozřejmě představují nástroj deformující tržní mechanismy, jejich odstranění za stávajícího stavu nemusí znamenat návrat do tržní rovnováhy. Z analýz tržních prostředí států mimo EU je zřejmé, že není možné počítat s tím, že mimoevropské státy budou následovat EU ve snižování veřejné podpory investorům. Vzhledem k nižším environmentálním standardům a sociálním nákladům ve státech mimo EU představuje snížení veřejné podpory velkým podnikům významný motivační faktor pro realizaci investic mimo státy EU. Toto riziko je u velkých společností (v porovnání s malými a středními podniky) vyšší s ohledem na vyšší mobilitu kapitálu velkých společností.

12. Použité zdroje:

Literatura

- Arend, R. J. (2006): SME - Supplier Alliance Activity in Manufacturing: Contingent Benefits and Perceptions, *Strategic Management Journal*, Vol. 27, No. 8, pp. 741-763
- Bajo-Rubio, O. - Diaz-Mora, C. - Diaz-Roldan, C. (2010): Foreign Direct Investment and Regional Growth: An Analysis of the Spanish Case, *Regional Studies*, Vol. 44, No. 3, pp. 373-382
- Basile, R. - Castellani, D. - Zanfei, A. (2008): Location choices of multinational firms in Europe: The role of EU cohesion policy, *Journal of International Economics*. No. 74, pp. 328–340
- Benáček V. - Víšek, J. A. (1999): The Determining Factors and Effects of Foreign Direct Investment in an Economy of Transition: Evidence from Czech Manufacturing Industries in 1991-97. Výzkumná práce University Karlovy, IES a ACE Brusel
- Blomström, M. - Sjöholm, F. (1998): Technology, Transfer and Spillovers: Does Local Participation With Multinationals Matter?, *CEPR Discussion Papers 2048*, C.E.P.R. Discussion Papers
- Blomström, M. - Kokko, A. (1996): Multinational Corporations and Spillovers, *CEPR Discussion Papers 1365*, C.E.P.R. Discussion Papers
- Callahan, C. M. - Smith, R. E. - Spencer, A. W. (2013): The Long-Term Performance Consequences Of Strategic Partnerships In High Tech Industries, *The Journal of Applied Business Research*, Vol 29, No. 1
- Crozet, M. – Mayer, T. – Mucchielli, J. (2004): How do firms agglomerate? A study of FDI in France, *Regional Science and Urban Economics*, Vol. 34, Issue 1, pp. 27– 54
- Dunning, J. H. (1994): *Multinational Enterprises and the Global Economy*, Workingham: Addison-Wesley, pp. 687
- Dvořáček, J. (2005): *Strategická analýza vybraných faktorů podnikání v Evropské unii*. Praha: Oeconomica, pp. 165
- Görg, H. - Strobl, E. (2005): Spillovers from Foreign Firms through Worker Mobility: An Empirical Investigation, *The Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 107, No. 4, Technology and Change, pp. 693-709
- Kolektiv autorů VŠE (2011): *Analýza navrhované novely zákona o investičních pobídkách* [online]. Dostupné na WWW: <http://srsv.vse.cz/wp-content/uploads/2011/12/investice-srsv.pdf>.
- Mariotti, S. - Piscitello, L. - Elia, S. (2010): Spatial agglomeration of multinational enterprises: the role of information externalities and knowledge spillovers, *Journal of Economic Geography*, Vol. 10 pp. 519–538
- Novotný, O. - Jaburkova, M. (2012): Large enterprises in the European economy and their role in regional support programs. Prague: Confederation of Industry of the Czech Republic, ID: VSESPCR120624
- Singh, J. (2007): Asymetry of knowledge spillovers between MNCs and host country firms, *Journal of International Business Studies*, Vol. 38, pp. 764-786,
- Javorcik, B. (2004): Does foreign direct investment increase the productivity of domestic firms? In search of spillovers through backward linkages, *The American Economic Review*, Vol. 94, Issue 3, pp. 605– 627
- Rugraff, E. (2010): Foreign Direct Investment (FDI) and Supplier-Oriented Upgrading in the Czech Motor Vehicle Industry, *Regional Studies*. Vol. 44, No. 5, pp. 627-638
- Schwab, K. et al. (2013): *The Global Competitiveness Report 2013–2014*, World Economic Forum
- Eva Zamrazilová (2007): Foreign direct investments in the czech republic: selected macroeconomic issues, *Politická ekonomie*, University of Economics, Prague, Vol. 2007(5), pp. 579-602
- Srholec, M. – Plojhar, M. (2004): Political economics of investment incentives, *Politická ekonomie*, University of Economics, Prague, Vol. 2004(4), pages 451-466

- Wokoun, R. - Tvrdoň, J. – Damborský, M. et al. (2012): Přímé zahraniční investice regionálním rozvoji, Praha: Oeconomica, pp. 327

Internetové zdroje

- EUROSTAT: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database?piref458_1209540_458_211810_211810.node_code=sbs_sc_sca_r2
- Liberecký deník: http://litomericky.denik.cz/zpravy_region/johnson-controls-ukonci-v-roudnici-vyrobu-20130704.html
- Novinky.cz: <http://www.novinky.cz/ekonomika/315672-vyrobce-volantu-v-hornich-pocernicich-pry-konci-presune-se-do-rumunska.html>
- Ihned.cz: <http://byznys.ihned.cz/c1-59494830-jihocesky-eaton-presune-cast-vyroby-do-rumunska-o-praci-prijde-pres-150-lidi>
- E15: <http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/vyroba-autodilu-dal-miri-z-ceska-do-rumunska-v-jevicku-konci-s-airbagy-1028416>
- Businessinfo.cz (Zóny volného obchodu): <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cina-zahranicni-obchod-zeme-19056.html#sec6>
- Coosupport.org (Incentives overview): <http://www.coosupport.org/indonesia/tax/incentives/overview>
- Embassy of Indonesia. eu Performance requirements and incentives: <http://www.embassyofindonesia.eu/content/performance-requirements-and-incentives>
- MIDA.gov.my (Incentives for investment): <http://www.mida.gov.my/env3/index.php?page=incentives-for-investment>
- BOI.go.th (Investment Incentives): <http://www.boi.go.th/index.php?page=index>
- Agentura CzechInvest: <http://www.czechinvest.org>
- Česká statistický úřad: <http://www.czso.cz>

13. Příloha č. 1

Počet firem v jednotlivých velikostních kategoriích, 2011

	Absolutně						Relativně				
	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	22 098 422	20 448 910	906 603	473 669	225 357	43 817	92,54%	4,10%	2,14%	1,02%	0,20%
Belgie	550 777	517 769	17 129	10 765	4 236	886	94,01%	3,11%	1,95%	0,77%	0,16%
Bulharsko	309 953	281 793	14 419	8 772	4 285	684	90,91%	4,65%	2,83%	1,38%	0,22%
Česko	1 004 565	963 753	20 391	12 376	6 633	1 412	95,94%	2,03%	1,23%	0,66%	0,14%
Dánsko	213 398	190 703	11 600	7 088	3 371	636	89,36%	5,44%	3,32%	1,58%	0,30%
Německo	2 158 094	1 764 993	221 245	106 147	55 169	10 541	81,78%	10,25%	4,92%	2,56%	0,49%
Estonsko	54 933	49 075	2 944	1 772	996	146	89,34%	5,36%	3,23%	1,81%	0,27%
Irsko	147 457	130 661	9 051	nd	nd	nd	88,61%	6,14%	nd	nd	nd
Španělsko	2 087 372	1 963 596	70 074	36 746	14 236	2 719	94,07%	3,36%	1,76%	0,68%	0,13%
Francie	2 567 431	2 417 698	76 198	48 660	20 451	4 430	94,17%	2,97%	1,90%	0,80%	0,17%
Chorvatsko	153 687	140 928	6 841	3 578	1 915	425	91,70%	4,45%	2,33%	1,25%	0,28%
Itálie	3 843 455	3 641 988	128 783	49 973	19 530	3 181	94,76%	3,35%	1,30%	0,51%	0,08%
Kypr	45 837	42 163	1 913	1 070	513	85	91,98%	4,17%	2,33%	1,12%	0,19%
Lotyšsko	79 243	70 399	4 614	2 670	1 368	192	88,84%	5,82%	3,37%	1,73%	0,24%
Litva	127 517	114 721	6 381	4 006	2 119	290	89,97%	5,00%	3,14%	1,66%	0,23%
Lucembursko	29 165	25 382	1 880	1 167	594	142	87,03%	6,45%	4,00%	2,04%	0,49%
Maďarsko	550 259	521 381	16 462	7 540	4 080	796	94,75%	2,99%	1,37%	0,74%	0,14%
Nizozemí	811 155	759 086	26 099	16 055	8 418	1 497	93,58%	3,22%	1,98%	1,04%	0,18%
Rakousko	304 242	265 584	21 294	11 327	5 012	1 025	87,29%	7,00%	3,72%	1,65%	0,34%
Polsko	1 523 418	1 452 022	29 867	23 237	15 278	3 014	95,31%	1,96%	1,53%	1,00%	0,20%
Portugalsko	831 655	789 947	23 518	12 163	5 226	801	94,98%	2,83%	1,46%	0,63%	0,10%
Rumunsko	408 951	356 008	26 947	16 294	8 161	1 541	87,05%	6,59%	3,98%	2,00%	0,38%
Slovinsko	117 481	110 343	3 707	2 032	1 174	225	93,92%	3,16%	1,73%	1,00%	0,19%
Slovensko	414 905	398 309	9 066	4 709	2 301	520	96,00%	2,19%	1,13%	0,55%	0,13%
Finsko	225 913	207 362	9 769	5 653	2 520	609	91,79%	4,32%	2,50%	1,12%	0,27%
Švédsko	651 418	616 132	18 370	10 895	5 027	994	94,58%	2,82%	1,67%	0,77%	0,15%
Velká Británie	1 696 589	1 518 212	97 931	49 092	25 496	5 858	89,49%	5,77%	2,89%	1,50%	0,35%
Norsko	272 264	249 704	12 577	6 594	2 808	581	91,71%	4,62%	2,42%	1,03%	0,21%
Švýcarsko	135 532	93 763	23 135	12 124	5 534	976	69,18%	17,07%	8,95%	4,08%	0,72%

Zdroj: Eurostat

Pozn.: V případě Kypru a Švýcarska jsou využita data za rok 2010 (za rok 2011 nejsou data dostupná)

Počet firem v jednotlivých velikostních kategoriích na 1 mil. obyvatel, 2011

	Počet obyvatel 2011	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	505 730 473	43 696,05	40 434,40	1 792,66	936,60	445,61	86,64
Belgie	10 839 905	50 810,13	47 765,09	1 580,18	993,09	390,78	81,74
Bulharsko	7 369 431	42 059,29	38 238,09	1 956,60	1 190,32	581,46	92,82
Česko	10 486 731	95 793,91	91 902,14	1 944,46	1 180,16	632,51	134,65
Dánsko	5 560 628	38 376,60	34 295,23	2 086,10	1 274,68	606,23	114,38
Německo	81 751 602	26 398,19	21 589,71	2 706,31	1 298,41	674,84	128,94
Estonsko	1 336 107	41 114,22	36 729,84	2 203,42	1 326,24	745,45	109,27
Irsko	4 570 881	32 260,08	28 585,52	1 980,14	nd	nd	nd
Španělsko	46 667 174	44 728,91	42 076,60	1 501,57	787,41	305,05	58,26
Francie	64 994 907	39 502,03	37 198,27	1 172,37	748,67	314,66	68,16
Chorvatsko	4 289 857	35 825,67	32 851,44	1 594,69	834,06	446,40	99,07
Itálie	60 626 442	63 395,69	60 072,60	2 124,21	824,28	322,14	52,47
Kypr	839 751	54 584,04	50 208,93	2 278,06	1 274,19	610,90	101,22
Lotyšsko	2 074 605	38 196,67	33 933,69	2 224,04	1 286,99	659,40	92,55
Litva	3 052 588	41 773,41	37 581,55	2 090,36	1 312,33	694,17	95,00
Lucembursko	511 840	56 980,70	49 589,72	3 673,02	2 280,01	1 160,52	277,43
Maďarsko	9 985 722	55 104,58	52 212,65	1 648,55	755,08	408,58	79,71
Nizozemí	16 655 799	48 701,06	45 574,88	1 566,96	963,93	505,41	89,88
Rakousko	8 404 252	36 200,96	31 601,15	2 533,72	1 347,77	596,36	121,96
Polsko	38 529 866	39 538,63	37 685,62	775,16	603,09	396,52	78,23
Portugalsko	10 572 721	78 660,45	74 715,58	2 224,40	1 150,41	494,29	75,76
Rumunsko	20 199 059	20 246,04	17 624,98	1 334,07	806,67	404,03	76,29
Slovinsko	2 050 189	57 302,52	53 820,89	1 808,13	991,13	572,63	109,75
Slovensko	5 392 446	76 941,89	73 864,25	1 681,24	873,26	426,71	96,43
Finsko	5 375 276	42 028,17	38 577,00	1 817,40	1 051,67	468,81	113,30
Švédsko	9 415 570	69 185,19	65 437,57	1 951,02	1 157,13	533,90	105,57
Velká Británie	63 024 472	26 919,53	24 089,25	1 553,86	778,94	404,54	92,95
Norsko	4 920 305	55 334,78	50 749,70	2 556,14	1 340,16	570,70	118,08
Švýcarsko	7 870 134	17 221,05	11 913,77	2 939,59	1 540,51	703,16	124,01

Zdroj: Eurostat

Pozn.: V případě Kypru a Švýcarska jsou využita data za rok 2010 (za rok 2011 nejsou data dostupná)

Hrubý obrat nebo předepsané hrubé pojistné

2011	Absolutně						Relativně				
	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	25 452 719,1	4 261 012,7	1 888 670,2	2 757 828,5	5 107 123,1	11 084 380,2	16,74%	7,42%	10,84%	20,07%	43,55%
Belgie	980 256,5	235 321,7	78 305,1	125 124,1	181 029,3	360 476,3	24,01%	7,99%	12,76%	18,47%	36,77%
Bulharsko	103 340,7	20 827,9	9 561,2	14 917,5	24 452,2	33 581,9	20,15%	9,25%	14,44%	23,66%	32,50%
Česko	446 171,2	85 637,7	30 074,2	49 172,0	92 948,6	188 338,7	19,19%	6,74%	11,02%	20,83%	42,21%
Dánsko	428 892,7	95 663,1	nd	54 043,9	nd	nd	22,30%	nd	12,60%	nd	nd
Německo	5 569 071,7	616 328,0	380 358,9	530 670,9	1 149 613,0	2 892 100,9	11,07%	6,83%	9,53%	20,64%	51,93%
Estonsko	44 494,6	13 669,0	4 689,2	5 835,9	10 008,5	10 291,9	30,72%	10,54%	13,12%	22,49%	23,13%
Irsko	323 095,3	35 131,1	22 186,8	nd	nd	nd	10,87%	6,87%	nd	nd	nd
Španělsko	1 633 880,4	371 052,9	134 911,5	191 365,9	307 974,1	628 576,0	22,71%	8,26%	11,71%	18,85%	38,47%
Francie	3 621 186,3	816 436,9	231 047,0	427 884,0	619 537,5	1 526 261,4	22,55%	6,38%	11,82%	17,11%	42,15%
Chorvatsko	77 419,0	14 108,1	6 103,9	9 454,6	16 375,7	31 376,7	18,22%	7,88%	12,21%	21,15%	40,53%
Itálie	2 931 630,9	740 210,9	304 818,1	339 306,6	602 506,8	944 788,5	25,25%	10,40%	11,57%	20,55%	32,23%
Kypr	26 645,5	7 122,5	3 053,1	4 483,0	6 439,7	5 304,2	26,73%	11,46%	16,82%	24,17%	19,91%
Lotyšsko	43 791,9	10 705,6	4 253,8	7 194,3	11 411,8	10 226,5	24,45%	9,71%	16,43%	26,06%	23,35%
Litva	62 540,9	10 162,4	5 784,1	8 440,2	15 747,5	22 406,7	16,25%	9,25%	13,50%	25,18%	35,83%
Lucembursko	135 074,8	20 820,3	9 050,2	7 818,0	63 627,5	33 758,8	15,41%	6,70%	5,79%	47,11%	24,99%
Maďarsko	262 065,4	54 153,5	19 422,8	25 909,0	49 800,6	112 779,5	20,66%	7,41%	9,89%	19,00%	43,03%
Nizozemí	1 399 038,4	203 872,9	110 785,8	163 176,8	nd	nd	14,57%	7,92%	11,66%	nd	nd
Rakousko	630 672,3	108 602,9	57 297,6	78 243,6	170 978,8	215 549,5	17,22%	9,09%	12,41%	27,11%	34,18%
Polsko	836 360,0	172 076,9	43 022,6	77 393,6	177 306,1	366 560,9	20,57%	5,14%	9,25%	21,20%	43,83%
Portugalsko	326 342,7	77 370,3	31 692,2	47 959,1	74 284,4	95 036,7	23,71%	9,71%	14,70%	22,76%	29,12%
Rumunsko	234 488,1	40 319,3	18 488,1	27 015,5	50 213,5	98 451,7	17,19%	7,88%	11,52%	21,41%	41,99%
Slovensko	80 045,5	16 414,7	6 940,2	10 058,3	20 719,8	25 912,5	20,51%	8,67%	12,57%	25,89%	32,37%
Slovensko	158 030,5	26 918,3	13 452,6	16 335,9	30 693,8	70 629,9	17,03%	8,51%	10,34%	19,42%	44,69%
Finsko	378 736,9	60 467,8	24 096,2	38 836,9	66 349,1	188 986,8	15,97%	6,36%	10,25%	17,52%	49,90%
Švédsko	746 134,9	142 309,0	54 726,3	82 841,9	160 114,0	306 143,6	19,07%	7,33%	11,10%	21,46%	41,03%
Velká Británie	3 519 246,2	452 483,4	204 962,4	325 846,2	574 245,1	1 961 709,1	12,86%	5,82%	9,26%	16,32%	55,74%
Norsko	629 211,7	167 209,6	47 303,4	64 622,1	112 544,0	237 532,6	26,57%	7,52%	10,27%	17,89%	37,75%
Švýcarsko	954 237,6	72 755,7	42 267,0	98 444,2	380 709,8	379 598,8	7,62%	4,43%	10,32%	39,90%	39,78%

Zdroj: Eurostat

Pozn.: V případě Kypru a Švýcarska jsou využita data za rok 2010, částečně také v případě Nizozemska (za rok 2011 nejsou data dostupná)

Přidaná hodnota

	Absolutně						Relativně				
	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
EU28	6 192 202,5	1 326 254,9	480 622,8	636 623,9	1 142 761,0	2 605 529,3	21,42%	7,76%	10,28%	18,45%	42,08%
Belgie	184 178,2	42 007,2	13 885,9	22 185,8	34 681,1	71 418,1	22,81%	7,54%	12,05%	18,83%	38,78%
Bulharsko	17 684,0	2 977,6	1 418,7	2 099,6	3 981,5	7 206,6	16,84%	8,02%	11,87%	22,51%	40,75%
Česko	86 469,7	17 040,9	4 940,1	8 135,9	17 980,1	38 372,7	19,71%	5,71%	9,41%	20,79%	44,38%
Dánsko	118 757,1	nd	nd	12 872,3	nd	nd	nd	nd	10,84%	nd	nd
Německo	1 383 998,6	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Estonsko	8 718,1	2 155,4	840,6	1 155,2	2 274,6	2 292,2	24,72%	9,64%	13,25%	26,09%	26,29%
Irsko	87 780,1	11 768,6	4 991,5	nd	nd	nd	13,41%	5,69%	nd	nd	nd
Španělsko	414 191,7	102 799,1	33 956,2	45 350,1	72 211,9	159 874,4	24,82%	8,20%	10,95%	17,43%	38,60%
Francie	894 442,7	242 350,4	57 743,7	89 876,3	133 100,9	371 343,3	27,10%	6,46%	10,05%	14,88%	41,52%
Chorvatsko	20 414,0	3 481,6	1 548,8	2 115,4	3 987,9	9 280,3	17,05%	7,59%	10,36%	19,54%	45,46%
Itálie	678 909,5	201 872,2	69 249,5	72 034,5	114 580,5	221 172,7	29,73%	10,20%	10,61%	16,88%	32,58%
Kypr	8 440,3	2 217,9	nd	1 277,1	nd	nd	nd	nd	15,13%	nd	nd
Lotyšsko	8 122,2	1 306,5	758,6	1 153,5	2 215,7	2 687,9	16,09%	9,34%	14,20%	27,28%	33,09%
Litva	11 460,6	1 506,6	994,8	1 661,2	3 415,6	3 882,2	13,15%	8,68%	14,49%	29,80%	33,87%
Lucembursko	19 054,5	4 163,4	1 572,6	2 036,9	5 457,8	5 823,8	21,85%	8,25%	10,69%	28,64%	30,56%
Maďarsko	48 501,2	9 426,4	3 472,7	4 147,1	9 018,5	22 436,6	19,44%	7,16%	8,55%	18,59%	46,26%
Nizozemí	311 112,9	61 810,8	23 001,1	36 226,0	nd	nd	19,87%	7,39%	11,64%	nd	nd
Rakousko	161 349,8	30 002,0	13 535,0	18 998,4	36 107,0	62 707,4	18,59%	8,39%	11,77%	22,38%	38,86%
Polsko	177 298,7	29 313,6	8 333,9	15 577,9	37 107,1	86 966,1	16,53%	4,70%	8,79%	20,93%	49,05%
Portugalsko	72 449,1	16 806,4	6 899,0	9 335,9	15 610,5	23 797,2	23,20%	9,52%	12,89%	21,55%	32,85%
Rumunsko	48 319,9	6 223,3	3 039,0	4 653,8	nd	nd	12,88%	6,29%	9,63%	nd	nd
Slovinsko	17 880,0	3 746,9	1 521,7	1 995,3	4 004,6	6 611,5	20,96%	8,51%	11,16%	22,40%	36,98%
Slovensko	33 296,6	8 714,7	2 515,3	3 795,3	5 856,9	12 414,4	26,17%	7,55%	11,40%	17,59%	37,28%
Finsko	87 465,5	18 882,8	6 847,7	9 715,7	15 875,9	36 143,4	21,59%	7,83%	11,11%	18,15%	41,32%
Švédsko	203 987,7	43 867,9	15 356,5	22 177,9	38 002,8	84 582,6	21,51%	7,53%	10,87%	18,63%	41,46%
Velká Británie	972 552,9	183 318,9	63 896,3	82 273,1	162 190,2	480 874,5	18,85%	6,57%	8,46%	16,68%	49,44%
Norsko	205 824,9	83 388,8	12 337,5	17 382,2	33 737,9	58 978,4	40,51%	5,99%	8,45%	16,39%	28,65%
Švýcarsko	181 612,1	21 954,4	16 656,3	22 662,5	44 759,6	74 068,7	12,09%	9,17%	12,48%	24,65%	40,78%

Zdroj: Eurostat

Pozn.: V případě Švýcarska jsou využita data za rok 2010 (částečně také v případě Nizozemska, Dánska)

Počet zaměstnanců dle jednotlivých velikostních kategorií firem

	Absolutně						Relativně				
	Celkem	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více	0 až 9	10 až 19	20 až 49	50 až 249	250 a více
Belgie	2 714 438	904 365	227 894	324 906	419 841	837 505	33,32%	8,40%	11,97%	15,47%	30,85%
Bulharsko	1 902 513	568 383	191 269	263 507	410 849	468 505	29,88%	10,05%	13,85%	21,60%	24,63%
Česko	3 511 808	1 116 246	277 595	368 855	673 745	1 075 366	31,79%	7,90%	10,50%	19,19%	30,62%
Dánsko	1 598 991	nd	nd	206 916	nd	nd	nd	nd	12,94%	nd	nd
Německo	26 239 385	4 794 818	2 727 783	3 070 960	5 121 257	9 851 446	18,27%	10,40%	11,70%	19,52%	37,54%
Estonsko	379 096	110 150	40 524	52 151	93 042	83 228	29,06%	10,69%	13,76%	24,54%	21,95%
Irsko	1 095 008	282 272	121 206	nd	nd	nd	25,78%	11,07%	nd	nd	nd
Španělsko	10 103 304	3 894 204	923 808	1 081 784	1 408 135	2 795 372	38,54%	9,14%	10,71%	13,94%	27,67%
Francie	15 312 854	4 541 823	nd	nd	2 299 786	5 610 036	29,66%	nd	nd	15,02%	36,64%
Chorvatsko	1 033 145	310 638	90 563	107 262	197 210	327 472	30,07%	8,77%	10,38%	19,09%	31,70%
Itálie	14 913 275	6 862 733	1 684 887	1 483 880	1 872 624	3 009 151	46,02%	11,30%	9,95%	12,56%	20,18%
Kypr	239 594	88 965	25 299	31 136	48 957	43 935	37,13%	10,56%	13,00%	20,43%	18,34%
Lotyšsko	535 388	140 874	61 792	79 727	128 607	124 388	26,31%	11,54%	14,89%	24,02%	23,23%
Litva	804 392	200 698	84 965	120 277	203 612	194 840	24,95%	10,56%	14,95%	25,31%	24,22%
Lucembursko	243 275	43 714	25 014	35 474	58 521	80 552	17,97%	10,28%	14,58%	24,06%	33,11%
Maďarsko	2 435 874	879 788	221 708	228 602	406 437	699 339	36,12%	9,10%	9,38%	16,69%	28,71%
Nizozemí	5 369 878	1 517 527	nd	617 035	1 011 416	nd	28,26%	nd	11,49%	18,83%	nd
Rakousko	2 614 989	656 493	283 723	336 580	500 847	837 346	25,11%	10,85%	12,87%	19,15%	32,02%
Polsko	8 384 116	3 085 471	429 750	693 845	1 578 642	2 596 408	36,80%	5,13%	8,28%	18,83%	30,97%
Portugalsko	3 148 617	1 316 745	310 444	363 999	502 234	655 195	41,82%	9,86%	11,56%	15,95%	20,81%
Rumunsko	3 821 360	856 545	360 049	491 945	830 898	1 281 923	22,41%	9,42%	12,87%	21,74%	33,55%
Slovinsko	585 208	192 211	49 308	61 034	120 736	161 923	32,84%	8,43%	10,43%	20,63%	27,67%
Slovensko	1 490 432	566 612	122 881	138 388	233 954	428 597	38,02%	8,24%	9,29%	15,70%	28,76%
Finsko	1 450 137	357 702	134 928	170 779	248 786	537 942	24,67%	9,30%	11,78%	17,16%	37,10%
Švédsko	3 031 912	778 164	282 364	369 111	553 843	1 048 430	25,67%	9,31%	12,17%	18,27%	34,58%
Velká Británie	17 733 685	3 192 868	1 501 128	1 932 658	2 875 105	8 231 926	18,00%	8,46%	10,90%	16,21%	46,42%
Norsko	1 480 082	370 715	167 756	194 301	276 928	470 382	25,05%	11,33%	13,13%	18,71%	31,78%
Švýcarsko	2 560 013	461 926	332 160	374 797	556 013	835 118	18,04%	12,97%	14,64%	21,72%	32,62%

Zdroj: Eurostat

Pozn.: V případě Švýcarska, Německa jsou využita data za rok 2010 (částečně také v případě Kypru, Dánska)